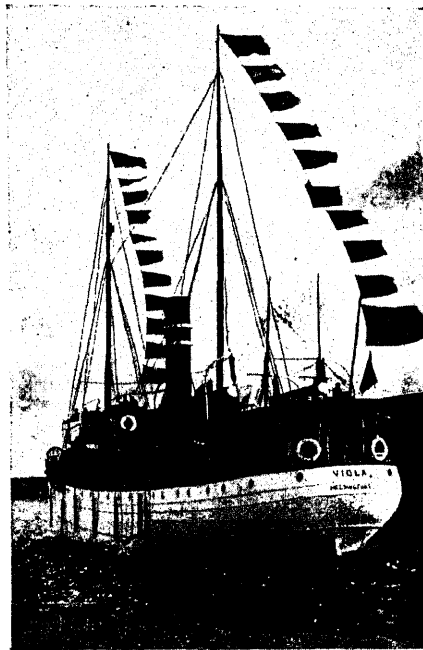

ÜLIÕPILASLEHT

*Jaanarikkap
sart*

HÕIMUNUMBER

Nr. 8

MIHKLIKUUL

1932

MOODSAID
TRÜKITÖID

KLISEESID
KÖITETÖID

valmistab

E. K. Ü. POSTIMEES

Tartus, Ülikooli tän. 21/23 · Kõnetr. 80 ja 65

ÜLIÕPILASTELE

soovitame:

ÜLIÕPILASLAULIKUID broš., kalingur- ja nahk-
köites. — Hinnad 1.75—3.75.

ÜLIÕPILASKAUSTIKUID (kladed) vahariidest
kaantega ruudul. ja joontega, kitsamas formaadis
igas paksuses.

LIHTKAUSTIKUID kontseptpaberist 3- ja 5-vihul,
vihukaantega.

LOENGUTE KAASI lihtsaid ning kartong. pressi-
tud, folio- ja quart formaadis.

Kõik omast töökojast.
Hinnad mõõdukad.

„Postimehe“ raamatukauplus
Tartus, Suurturg 16.

Ilmus

Eesti rahvalaulud

*Dr. Jakob Hurda ja teiste
kogudest. II. köide.*

Monumenta Estoniae Antiquae V.

Toimetanud: M. J. Eisen, Oskar Kallas,
Vihtori Alava, Walter Anderson, V.
Grünthal, Kaarle Krohn, Oskar Loo-
rits, Elmar Päss.

XXVII + 559 lk. suures kaustas, hind
brošeeritult 5 krooni, köites 7 kr.

Sisaldab jutustavaid rahvalaule, ühes
sissejuhatavate seletustega eesti ja saksa
keeles, vastavate kaartidega, kogujate ja
üleskirjutajate registritega jne.

Eesti on rikkamaid rahvaid rahva-
laulude poolest, see köide on üks osa
meie ühisest rikkusest. Hind on raa-
matul suhteliselt madal, jääks ainult
soovida, et eestlased tarvitaksid oma
rikkust.

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus.

Tartu tuntuim ja parim
pesumaja ja keemiline
riiete-puhastustööstus

„ESTONIA“

Gildi t. 7 ja Tähe t. 70.

Kardinate pesemine ja
raamimine.

Hinnad odavad, pese-
mine kloorita.

Omanik **P. Laurson.**

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

Tervetuloa!

Nyt tulee luoksemme laiva, joka tuo odotettuja ja rakkaita vieraita. Taas kerran koko ylioppilasperheemme odottaa juh-
lamerkeissä ystäviä ja heimovieraita läheisestä maasta. Odot-
taa valoisiksi syksyiset päivät ja iloisiksi murheiset ajat.

Meitä seuraa tällä kertaa kotiemme murheet, meitä painaa
synkkä ja levoton aika. Maittemme huolet seuraavat juhlatunnel-
maakin ja painavat rivejämme. Mutta se ei kuitenkaan estä
meitä tapaamasta toisiamme.

Raskaiden olojen ohii, sateen ja syksyn ohii, me kumminkin
ojennamme kätemme, me kumminkin kokoonnumme toiveitten
ja riemun merkeissä. Me ryhdymme uudistamaan historiallisia
siteitä, ryhdymme syventämään ystävyyttä, ryhdymme teke-
mään työtä tulevaisuuden merkeissä.

Nämä muutamat päivät ovat meidän päiviämme. Me olemme
tahtoneet eroittaa nämä päivät arkipäivän askarteluista lahjoit-
taaksemme ne toisillemme.

Näiden päivien on oltava ennen kaikkea tutustumispäiviä.
Näiden on tarjottava meille toistemme kulttuuria ja tapoja, toi-
siemme työn ja hovin laatua. Näiden päivien on opetettava
meidän antamaan arvoa toisillemme ja sen kautta lujittamaan
yhteisymmärrystämme ja maittemme tulevaisuuden yhteistyötä.

Mutta näiden päivien on oltava myös riemun ja nuoruuden
päiviä, on oltava herrtäisen ystävyuden päiviä, on oltava unoh-
tumattomia päiviä.

Ystävyuden ja toiveitten merkeissä sanomme rakkaat hei-
movieraamme sydämellisesti tervetulleiksi Suomen-Eestin Yli-
oppilaspäiville!

Märkmeid eesti ja soome üliõpilaste varemast kokkupuuteist.

Kui nüüd eesti ja soome üliõpilaskondade vahel valitseb tihe läbikäimine ja sõlmitud on pea kõigil eesti üliõpilasorganisatsioonidel sõpruslepinguid soome üliõpilasosakondadega, on ehk huvitav meeletada varemast kokkupuuteid mõlemate maade akadeemilise noorsoo vahel.

Need kokkupuuted küünivad ajalt kaugele ja ületavad ilmselt ainult heanaaberliku vahekorrapüüde juba möödunud sajandil. Enamik neist kokkupuuteist on kannud alul, eeskätt Soome poolt puhtisiklikku laadi, kuid need on kujunenud pea, ja huvitav küll, just eesti üliõpilaste algatusel laialdasemaiks ideelisteks ühenduspüüdeiks rahvuskultuurilises mõttes mõlemate maade akadeemilise pere vahel. Ning need kokkupuuteid ja sidemete otsimist on peetud loomulikuks avalduseks meie isamaalistes ja rahvuslikes ringides. „On täiesti arusaadav, et Eesti rahvuslised tundvad ja mõtlevad üliõpilased nagu loomusunnil hakkavad ühendust otsima ligema sugurahva soomlastega“, ütleb prof. J. Köpp, soome silla küsimust möödunud sajandil puudutades (Joh. Köpp. Eesti Üliõpilaste Seltsi ajalugu lk. 41). Ja selle väite tõenduseks on toodud küllaldaselt näiteid. Aastal 1879, tolleaegses ainsas eesti üliõpilaste organisatsioonis, „Vironias“, oli juba P. Undritz päevakorda võtnud soome-silla küsimuse ja soovitanud soome üliõpilastega ühendusastuda kirjavahetuse kaudu. Sellel algatuspäeval oli otsustatud tellidagi soomekeelseid raamatuid ja üliõpilaslaule. Selleks kirjutati Helsingisse „Eesti Üliõpilaste nimel“ mag. A. A. Borenius-Lähteenkorva'le, kellega oli tutvunud ta varemalt Tartus viibimisel ja kes tunduvat oli mõjutanud omis kokku-

puuteis eesti üliõpilastega hõimuharrastuse tekkimist. Seniste teadete järele on A. A. Borenius esimesi soome üliõpilasi aktiivses lähenemiskatseis eesti ja soome üliõpilaste vahel. Kuigi a. 1874 Tartu ülikoolis õppis arstiteadust soomlane A. A. Granfelt ja tutvunenud oli eesti silmapaistvamate rahvajuhutidega, J. V. Jannseniga ning C. R. Jakobson'iga, pole teada, et neil kokkupuuteil oleks olnud ühist hõimuaate küsimusega.

Tihenened olid kokkupuuted sel alal aga eriti 1880 paigu. Silmapaistvat osa selles on etendanud soomlane Antti Oskar Linnbohm, kes juba 1877 a. Eestis oli viibinud. Aastal 1880 Tallinna eesti laulupeol viibides oli ta Eestisse pikemalt peatuma jäänud keeleõppimise otstarbel. Sügisel Tartu sõites on ta lähemalt puutunud kokku Eesti Üliõpilaste Seltsi liikmetega. Nagu prof. M. J. Eiseni mälestusist „Esimesi kokkupuuteid Eesti ja Soome üliõpilaste vahel“ (Üliõpilasleht, jürikuul 1930) selgub, on Linnbohm neid, kes kõige tundavamalt on mõjutanud soome-eesti hõimuharrastust Tartu eesti üliõpilaskonnas noil ajal. Soome üliõpilasorganisatsioonide korraldusega tutvustamine, Helsingi ülikooli soovitanud õppekohaks eesti üliõpilastele, soome keele ja olude tundmaõppimise vajalikkuse seletamine eesti üliõpilastele ja isiklikud küllakutsed Soome — kõik on leidnud elavat kehastust Linnbohmi sõpruses eesti üliõpilastega. Ja koguni eesti keele tarvitamise küsimus haritud eesti perekonnas näib päevakorda kerkivat Linnbohmi Tartus viibimise ajal. Tol ajal oli veel endastmõistetav, et meie väikearvuline haritlaskond ja eesti linnakodanlus tarvitas saksa keelt nii kodu, kui läbikäimise keelena. Kuid Soomes

oli alanud juba emakeele rakendamise kultuurkeelena isamaalistes ringides. Nii on Linnbohm eesti keele loomulikkude õiguste eest võitlejana ja hõimuaate harrastajana etendanud tähelepanavat osa eesti üliõpilaste keskel.

Poolehoid hõimuliikumisele Soome suunas oli 1880 a-l arenenud seevõrra jõudsasti, et soome lauljanna Alma Fohström'i Tartus, ülikooli aulas esinemise puhul otsustasid eesti üliõpilased toime panna avaliku auavalduse ja veel järgmisel päeval peeti, nagu allikad ja kirjandus tõendab, „soomlaste auks Eesti studentide ja vilistlaste lõbus õhtu ära.“ Üldiselt oli noil aastail kujunenud elav tähelepanu eesti üliõpilaste keskel Soome sündmuste suhtes. 1881. a. saadetakse senaator Snellmann'ile 75-aastaseks sünnipäevaks õnnesoovi-telegramm eesti üliõpilaste nimel. Ja samal aastal järgnes veel viljakam samm eesti üliõpilaste kokkupuudete arengus soomlastega.

Nimelt oli A. O. Linnbohm õhutanud igati oma Tartus viibimise ajal eesti üliõpilaste ja haritlaste sõitu Soome ja soovitanud tingimata teostada suurearvulisemat küllasoitu 1881. aastal Suomalainen Kirjallisuuden Seura 50-aasta juubeli-päeval. Kuigi lubatud arvul sõitjaid ei kogunenud, olid siiski eesti üliõpilasist J. Bermann, A. Mõtus, H. Treffner ja M. J. Eisen, kes Soome sõitsid, et „Tartu suurekooli Eesti meeliste üliõppijate“ nimel õnne soovida Soome Kirjanduse Seltsile. Olgu siinkohal mainitud, et koos üliõpilastega sõitis Helsingisse S. K. S. pidustuste veel rida vilistlasi ja teisi asjahuvilisi nagu kirikuõpetajad M. Jürmann, M. Lipp ja Harry Jannsen. Peale otseste pidustuste osavõtu ja kokkupuudete

on pidustustel olnud veel kauge- male ulatvamaid sihte ja tule- musi. Alppilas on peetud era- koosolekud, millest eesti küla- lisi paluti osa võtma. Seal on arutusele tulnud hõimu harras- tus palju avameelsemalt, on rõ- hutatud vajadust üksteise keele tundmaõppimiseks, mõlemate maade rahvaeluga ja kultuuriga tutvunemiseks ja päevakorda Alppilas on kerkinud noil ajal isegi poliitilisi ja majandus- likke küsimusi! Soome Kirjan- duse Seltsi 50-aastase juubelist osavõtjatele on see sõit olnud päevaks, mis neid jäädavalt on köitnud soome-eesti sõpruse tulisteks pooldajateks.

Algatatud tähepanu soome küsimustele oli arenenud ja süvenenud. 1883.a. sügisel oli Tartus viibinud soome teadlane mag. Heikel, kes sageli külas- tas EÜS-i, kes osa on võtnud koguni EÜS-i koosolekuist ja kellega nõu on peetud Eesti-Soome lähenemisest. Kõigi nende kokkupuudete tulemus oli hiljem tihedam läbikäimine, mis muutus eesti üliõpilastele nagu endastmõistetavaks, kui selleks vähegi oli võimalusi. Nii külastavad M. Ostrow ja O. Kallas suvel a. 1889 Helsin- git tutvudes seal soome rah- vuslike ringkondadega lähemalt. A-l 1889 suvel peatuvad soome teadlased Rosengreen, mag. Sjö- ros ja dr. E. N. Setälä Eestis vii- bides Tartus ja puutuvad vii- malmalt eesti üliõpilastega kokku. Et poolehoid soome kultuurile küllaldaselt süvenenud oli, tõendab juba 1892. a. algatatud soome stipendiumi mõte. Sel aastal tehakse O. Kalda poolt ettepanek EÜS-is: liikmele, kes ülikooli poolt teadusliku töö eest saavad esimese auhinna, anda 50 rubla Soome reisimiseks. Ka astutakse a-l 1892 otsekohesesse ühendusse Soome Kirjanduse Seltsiga, kui EÜS. saadab oma kogudest kingituseks soome keelse sõnaraamatu „Lexicon Scandico-Latinum“ (1637. a. trükk) ja saab vastu kõik se- nised väljaanded Soome Kir- jand. Seltsilt. Ka teevad a. 1894 eesti üliõpilased Soome Kirjand. Seltsi jaoks ärakirju käsikir-

jadest, mille tulemus oli, et EÜS. tänutäheks sai prof. K. Krohn'ilt raamatuid ja Soome- Ugri Selts otsuseks tegi EÜS-ile kõik omad väljaanded saata vahetuseksemplaareks „Albumite“ vastu.

Ülaltoodud märkmed tõenda- vad küllaldaselt, et kokkupuu- ted eesti ja soome akadeemilise pere vahel olid möödünd sajan- dil elavad ja kandsid viljelda- vat iseloomu. Kuid tahan siin- kohal peatuda ühe noorema, käesolevasse sajandisse puu- tuva, soome-eesti sõbrustus- ajastul.

See on laialdase kavatsusega, samuti ainult eesti-soome aka- deemilist ringkonda puutuv lä- henemisakt a. 1906.

Noil aastail oli osalt Tartu ülikoolis ettetulnud rahutuste tagajärjel, kuid salgamata veel enam kasvavast huvist ja süm- paatiast soome kultuuri vastu, koondunud rida eesti üliõpilasi Helsingi Ülikooli. Kui juba varem oldi eesti üliõpilaste poolt elavalt pooldatud lähene- mist soome akadeemilise perega, siis avanesid nüüd lähemaks koostööks soodsad võimalused. Ehkki juba terve rida eesti üliõpilasi oli olnud lühemat või pikemat aega Helsingi Üli- koolis enne 1905. aastat, siis moodustas 1906. a. koondunud Helsingisse eesti üliõpilaste koosseis tunduvalt aktiivse, ehk koguni agressiivse elemendi. Need olid noor-estlasist eesti tudengid, eesotsas „Kiirte“ ja tollekordse „Noor-Eesti“ toime- taja G. Suitsuga, V. Grünthal, Joh. Avik jt. Üheks tulisemaks pooldajaks mingi avaliku ja ametliku soome-eesti üliõpilaste organisatsioonile oli G. Suits, kelle algatusel peamiselt päeva- korda kerkis ühingu asutamise mõte soome-eesti üliõpilashu- vide rahulduseks. Läbirääkimis- ed ametliku ühenduse loomise asjus leidsid sooja poolehoidu soome isamaalises ringes ja pea jõuti niikaugale, et 25. okt. kogu- ti üliõpilasmajja asutamiskoos- olekuks. Koosolekut avava kõne 25. okt. on pidanud prof. Kaarle Krohn, kes kogu liikumisele on algusest peale pooldavalt suh-

tunud. Nagu ajalehe informatsi- oonist näha (v. Post. 1906. nr. 239) on kõneleja valgusta- nud endiseid kokkupuuteid soomlaste ja eestlaste vahel omas sissejuhatavas kõnes. Ta on meele tuletanud Elias Lönn- roti reisi Eestimaale, rääkinud eesti laulupidudest, millest soomlased omale eeskujuna võtsid, nimetanud seda huvi, mida eesti rahvuse esimese ärkamiseaja te- gelased soome maa- ja rahva vastu tunnud. Mainis sedagi, et kord on mindud niikaugale, et eesti ja soome keelt ühiseks kirjakeeleks kokku sulatada soo- vitati. Sel koosolekul on võtnud eestlasist sõna G. Suits, kes rõ- hutanud asjaolu, et väikerah- vad võivad vaid siis säilida, kui neil midagi algupärast pakkuda on, mis eriti rahvuslikus kunstis ja kirjanduses nähtavale tu- leb. Olla tarvis siis viimaste eest iseäralist hoolt kanda. Kuid selle juures olla samavajalik üldisest kultuurelust osa võtta ja sellest uusi viljeldavaid mõ- jusid omandada. Soomlaste üli- õpilaste poolt on koosolekul avaldatud mõtteid Eesti olude tutvustamise vajalikkusest soo- mes, kuna mõned Eesti oludest teadvat vaid seda, et seal kartul kasvab jne.

Üksmeelselt otsustati nõutada ülikoolist põhikirja kinnitust uuele soome-eesti ühingule mille nimeks võeti pikkade kaalu- luste järele „Suomalais — Viro- lainen Liito“, tõlkes „Soome- Eesti Leping“. Eestseisusse samal koosolekul valiti prof. K. Krohn, G. Suits, V. Grünthal, Hella Murrik, H. Streng, J. Ka- lenia ja A. Kemiläinen Soome- Eesti Lepingu põhikiri kinnitati Helsingi Ülikooli rektori poolt ja sisaldas järgmiseid sihti ja töökava määravaid punkte:

1. Soome Eesti Ühisuse eesmärk on Soome ja Eesti üliõpilaste vahel ühendavaks sidemeks olla, sugu- rahva tunnet äratada ja kasvatada, mõlemat rahvast üksteisega tutvus- tades, Soome ja Eesti omapärasuse edenemiseks kaasa mõjuda ja selle tundmist väljaspool oma piirisid (s. o. võõraste rahvaste seas) eden- dada.
2. Ühisus katsub oma ees- märki teostada sellega, et ta: a) ühisuse liikmete vahelisi ja ka üle- üldisemaid koosolekuid ja piduõh-

tuid toime paneb (kus ettekandeid, referaatsid, läbirääkimisi Ühisuse sihikohaste ainete üle on); b) mõlemalpoolseid reisisid ja keeleõppimist edendab, et suuremat vastastiku mõju soetada; a) püüab mõjuda, et Soome ja Eesti keele õppimist kergendavaid abinõusid (õpperaamatuid, sõnaraamatuid) välja antaks, ja praktilikka Soome ja Eesti keele kursusi toime pandaks, kust ka muud, mitte üksi Ühisuse liikmed, osa võtta võivad; d) raamatute ehk ajakirja väljaandmisega oma eesmärgi kättesaamiseks töötab; e) väljamaa ajalehtedesse ja ajakirjadesse kirjutusi niisugustest nähtustest toimetab, mis väärt on, et nad ka suures maailmas tuttavaks saaksivad, ja mis nõnda soomlaste ja eestlaste püüete tundma õppimiseks ka mujal Euroopas huvitust võiksivad äratada; ja kui võimalik, väljamaa keeltesse Soome ja Eesti keele õpperaamatuid muretseb, mis nende keelte tundmist ka väljaspool kodumaa piire edendaks. 3. Ühisuse liikmeteks saavad kõik Helsingi ülikooli akadeemilised kodanikud. Aastane liikmemaks on 4 marka (s. o. 1 rbl. 50 kop.) Välisteks liikmeteks võib peale selle Ühisuse eestseisuse ettepanekul niisuguseid (Helsingi) ülikoolis mitteolevaid isikuid kutsuda, kes ühisuse püüdeid edendada soovivad ja nimetatud aastamaksu ära maksavad. Välistel liikmed võivad küll läbirääkimistest osa võtta, kuid hääleõigust neil ei ole.

Viimase punkti kohta oli esitatud põhikirjas olnud teistlaadi redaktsioon, kuna tuntud kujul ta võeti vastu Helsingi Ülikooli rektori poolt. Nimelt oli liikmeksastumise õigus mitte üksi Helsingi, vaid ka Venemaa ülikoolide üliõpilastel ja akadeemilistel kodanikel. Sel teel oleks võimalik olnud juure tõmmata ühisuse tegevusele Tartust üliõpilasi ning kogu soome ja eesti akadeemilist elementi organiseerida tegevuskava läbiviimiseks. Kuid kahju küll, ei leidnud see suunitlus vastukõla tollaegses Helsingi Ülikooli ametlikus ringis.

Nagu nüüdisajagi Soome-Eesti üliõpilaskondade lähenevõtteid pole vanameelsed, eriti aga saksa ja rootsimeelsed ringkonnad sümptatiseerivalt kohelnud, nii tekkis nende poolt ka tol korral selgejooneline vastutöö avalikult tärkavale liikumisele. Kohe asusid soome rootsimeelsed ajalehed „Eesti-Soome Leping“ puhul hurjutavale sõnavõtule. „Nya Pressen“ en-

nustas koguni säärase seltside kahjulikkust ja tõkestust soome hariduselule. Ja et hirmul on suured silmad, siis nähti selles ka kohe soomemeelsete katset alustada Soome koolidest ja ametiasutistest rootsi keele välja tõrjumist ja vana kultuurisilla lõhkumist germaanlaste ja soomlaste vahel. Ka tuletati meele hoiatavalt eestlaste revolutsioonilist tegevust 1905. aastal ja püüti igati tembeldada eestlastele liginemispüüdeid soome noorsoole vaid pahaendeliseks märgiks. Küsimuse harutus oli jõudnud ka Rootsi, kus ajakirjandus mõistagi reageeris soome - rootsi vaatevinkliga. Rootsi ajakirjandus tõendas endast mõistetavalt, et soome sugu rahvad olla kristliku kultuuri omandanud germaanlaste abil ja küsis kas nad tõesti tahtvat nüüd germaani kultuurilisest abist täiesti loobuda.

Seevastu aga asusid soome ajalehed, eriti „Helsingin Sanomat“ Eesti-Soome Lepingu asjus jaatavale seisukohale. Vastates rootsi lehtedele, seletasid need, et kõik sääraseid kahtlustused soomesugu rahvaste liikumise vastu on otstarbetud ja rajanevad asjatundmatusele, kuna need algatused ei tähendavat mingit keeldumust osavõtust vanade kultuurirahvaste haridusest, vaid püüid olla siin üksikeist vaimliselt toetada, omakultuuri tõsta, emakeelt arendada ning rahvuslikku olemasolu kaitsta ja kindlustada nende suurrahvaste peres, kelle keskele neid ajalookäik on asetanud.

Mis puutub eesti ajakirjandusse, siis oli selle suhtumine tollekordse akadeemilise vennastusastutise vastu igati jaatav. Seda asjaolu põhjustasid veel omaltpoolt soome kirjasatjate kuuluvus nende eesti üliõpilaste ridadesse, kes õppisid Helsingi Ülikoolis ja olid otsesemaid osa võtjaid kõnesolevast liikumisest. Sellega ei ole üksi seletav täielikud pooldavad kirjutused akadeemilisest sõprussidemete arendamisest Helsingis 1906. a. vaid ka üldiselt „Soome teatete“ rohkus eesti ajakirjanduses. Postimehes näit. ilmus igapäev tea-

teid „Soomemaal“ eri pealkirja all, mis üldiselt ületas tänapäeva teatete rohkuse ja täpsuse meie ajakirjanduses põhjapoolsest Soome lahe rannalt. Olgu aga märgitud siinkohal, et Soomest tulevate ajalehe informatsioonile oli juba enne 1906. aastat meie ajakirjanduses antud tähelepandav ruum, kuna eesti teateid soome lehtedesse valgus vaid juhuslikkude kirjasatjate kaudu.

Vaadeldes asutatud „S.-E. Leping“ teguvust, näib tagajärjekam olevat selle olemasolu esimene aasta. Eesti ajalehtedes ilmuv sagedane ülevaade uue koondise kavatsusist ja koosolekuist annab vähemalt säärase mulje. Ühtlasi tundub, et koosolekuil on eeskätt tutvustatud juuresolejaid Eesti oludega. Märkida tuleb seejuures tähelepanutekitavat elavust keelekõnuste ümber.

Kuid sama teenekad olid saavutused „S.-E. Lepingul“ Eesti tutvustamise võimaluse lomises soome ajalehtede kaudu. Sellekohased ettepanekud Helsingi soome ajalehtedele otsustati jaatavalt ja enamik Helsingi ajalehti oli valmis Eesti olude kirjeldamiseks asutama oma veergudel eesti eriosakondi. „S.-E. Leping“ juures moodustati sel puhul ajalehekomisjon, kes Eestist kaastööd arganiseeris ja selle tõlkimise oma hoolde võttis. Kuid juba enne 1907 näib „S.-E. Leping“ tegevus tõmbuvat tundavalt tagasi. Arvata vasti põhjustas seda eestlastest aktiivsete liikmete tähelpanu koondumine eesti kirjanduse põllul arenevale ja järjest tihenevale võitlusele.

Need on katkendlisi märkmeid varemast kokkupuuteist soome ja eesti üliõpilaste lähenevõtte küsimuses. See kokkupuudete sari on kahtlemata tihedam, kui käesolevates ridades neid märgitud. Kuid needki tõendavad kehtvat püüdu, mingit loomupärasest sideme ja koostöö tahet mõlemate maade vahel ju kaugemast minevikust alates.

SOOME ÜLIÕPILASTE HÕIMUTÖÖST.

Eesti riigi piirid hõlmavad endasse peajoontes kõik eestlased, arvesse võtmata väliseestlasi. Soomlased seevastu on ajalooliste ja geograafiliste olude mõjul jäänud kaugele sellest riiklikust tervikusest, mida rahvuslikult seisukohalt peetakse tähtsamaks eduks ja saavutiseks ja millest eesti rahvas võib olla rõõmus ja uhke. Väljaspool Soome piire, nendega eraldamatus ühenduses, on mitmeid soome hõimulaste maa-alasid, millised loomulikult peaksid Soomega ühte kuuluma, millised aga riiklik mõjuvõim ja võimukandjaist sõltuvad rahutegemised on eri aegadel jättnud väljaspoole Soome piire. Soome ja Rootsi vahelisel piiril, Tornio jõest lääne pool on n. n. Läänsipohja soomlaste asustus. Meie põhjapiirist põhjapool on Norra maa-alal piki jäämere hõredalt asustatud rannikut n. n. Ruija soomlaste asustus. Lisaks sellele ulatub, Soomele kuuluvast Petsamost eraldatuna, Vene-Karjala ja sellest edela pool Aunus, Kuola neemelt Laadoga edelaosani, piki meie idapiiri. Ja Karjalast edela pool, Eesti idapiiril asuvad ingerlased.

Nõnda killustab Soome piir igas kohas soomelist maa-ala ja Soome riiki võikski, nagu Ungarit, nimetada Tüve-Soomeks, mis veel kaugel on nüüdisel üliõpilasnoorsoo ihaldatud Suur-Soomest.

Need loendatud soome hõimude maa-alad annavad meie hõimutööle hoopis erisuguse ilme. Nende ülesannete rohkus on alati olnud, lõpmata huvitavaks ja eriti mitmekülgseks aineks hõimutöö tegijatele ja hõimuorganisatsioonidele. See töö moodustab ühe tähelepandava osa meie hõimutööst, teine osa aga taotleb juba vabade sugurahvaste — Eesti ja Ungariga — sidemete kindlustamist.

Alles pärast Vabadussõda on soomlastel olnud võimalus tagajärjekamalt töötada hõimuasja ja iga üksiku hõimuala kasuks.

Mag. Yrjö Vuorjoki.
Helsingi Ülikooli Üliõpilaskonna
esimees.

Sellesuunalisi üritusi leidis juba Vene ülemvalitsuse ajalgi, selle tõenduseks on muuseas „Vianan Karjalaisten Liitto“ ja „Inkerin Ylioppilaitten“ tegevus. Kuid survevalitsuse aeg tõkendas laiemasuunalist ja hoogsamat hõimutööd. Seepärast ei pühendanud noorsugu veel mingisugust tähelepanu sellele, pealegi kuna aktiivsem osa suunas oma jõu Soome iseseisvuse saavutamiseks ja seda abistavale maailmasõjavabatahtlikkude liikumisele.

Samuti nagu üliõpilasnoorsugu on esirinnas olnud tee tasandamisel meie maa vabadusele, nõnda sai ta ka teerajajaks ja innukamaks töötegijaks iseseisva Soome hõimutöös. Vabadussõja ajal sõdurite hulgas targanud soov Karjalat vabastada jäi paljaks lootuseks, kuid juba sama aasta (1918) kevadel siirdus Karjalasse väike ja vapper, peamiselt üliõpilasist koosnev sõduritejõuk, kes küll midagi erilist ei suutnud korda saata. Vabadustahe ärkas vähehaaval karjalastes enestes ja abistatult vabatahtlikkude soom-

laste poolt, nad 1919.—1920. a. vabastasid kodupaiga, loovutades selle jälle liig suurehuigalisele vaenlasele. Ka ingerlased tegid katset relvade abil vabaneda venelaste võimust, kuid tulemuseta.

Karjala ja Ingeri kangelaslugu oli pikaks ajaks lõpetatud, kuid hõimusõdade vaenuväljadel lautsuti sünnisõnad uuele ja endisest võimsamale hõimutööle, mis tõusis tugevamat pinda valmistama kord koitvale lõplikule hõimlaste vabadusvõitlusele. Ja eriti üliõpilaste keskel virgus hõimusõdade järel hõimu-isamaaline liikumine, mis pärast seda on olnud tooniandvaks kogu soome üliõpilaselule.

Hõimusõdade otseseks tulemuseks on Akateeminen Karjala-Seura põhjendamine. Mõned erksamad üliõpilased, kes olid võitlemas olnud Karjala vabaduse eest, asustasid selle ja alul tööpüüduski ainult Karjala küsimusega. Kuid pea laienes töökava kogu hõimuküsimust haaravaks. Ingerlased, länsipohjalased, ruijalased ja liivlasedki on mahtunud AKS-i töökavva ja seda täiendas Eesti ja Ungariga suhete loomine.

Ühes hõimutöökava selginemisega veenduti AKS-i ringides ka nendes rahvuslikes sihtjoontes, mida noorpõlv juba aastaid on avaldanud ja kus edukas hõimutöö asetati paratamatuks eelduseks ja aluseks. See oli veendumus selles, et ainult Soome rahvusriik, kus soomlus on pääsnud täisõiguslusele ja soome rahvustunne määrab tuleviku sihtjooned, on küllalt võimas hõimuvendi vabastama surve alt ja looma Suur-Soome, suure soome kultuuri- ja riigirajad, mis on lähimas ühenduses Eestiga. Selle juhtmõttega on AKS tunnustamist leidnud üliõpilas-maailmas ja töötab selleks, et söövitada seda kogu rahvasse. See on uus ja võimas isamaaline elukäsitus, millest noorsugu endale üha am-

mutab uut elujõudu ja mille eest ta väsimata võitleb.

AKS-i kõrval tegutseb iseseisvalt Naisüliõpilaste Karjala-Selts, kelle rahvuslik ja hõimu-isamaaline suund on sama kui AKS-il, ehkki tööviisid on teissugused. NYKS-i tegevus on suundunud peamiselt Karjala ja Ingeri küsimustele.

Helsingi Akadeemiline Hõimuklubi, asutatud a. 1921, on esimene teerajaja akadeemiliste hõimuorganisatsioonide peres ning on võtnud enda tööalaks suhete loomise sugurahvastega, esmajoones Eestiga ja vastab ses mõttes Tartu Akadeemilisele Hõimuklubile.

Kuna see mitmekülgne ja vaeva nõudev hõimutöö, mida soome üliõpilased oma õpingute kõrval on viljelenud ja mida esmajoones mainitud organisatsioonid on edustanud, on piiritaguste hõimualade suhtes eesti üliõpilasnoorsoole vähem tuntud, siis väärriks vast mainimist mõningad erijooned ja tulemused. Täheandsin varem, et hõimutöö Eesti ja Ungari suhtes erineb oluliselt mittevabade hõimuvendade kasuks tehtud tööst, kuid viimati mainitud keskelgi on teatud ja hoopis tähelepandavaidki erinevusi. Länsipohja ja Ruija on mõlemad samalaadilisi tööpõlde, samuti Karjala ja Ingeri. See johtub sellest, et eelmised alluvad kultuurriikidele Rootsile ja Norrale, viimased aga barbaarsele Venele. Seetõttu on pääs esimesisse vaba, teistesse aga mitte. Ja Karjala ja Ingeri pagulased, kes mõnetuhandilise hulgana on olnud hõimusõdade järel Soomes maapaos, annavad neile suunatud hoolekande tõttu oma lisavärvi idas toimuvale hõimutööle.

Länsipohja küsimuses on tehtud nii hariduslikku kui ka välispoliitilist tööd. Valgustustöö on seisnud soomekeelsete raamatute ja ajalehtede saatmises Länsipohja soomlastele, kes muidu nende osaliseks ei saa, isegi kui leeriõpetus on täiesti rootsikeelne. Alul ei usaldanud kartlik ja eksiteele viidud rahvas niisuguseid raamatuid endale hoida võtta ega sisuga tutvuneda, kuid pea

loomupärane emakeele lugemis tung sai võidu ja soomekeelsed raamatud said päris oodatavaks. Raamatute ja ajalehtede saatmises on olnud ühistöös AKS, Soomalaisuuden Liitto ja Tornionlaakson Valistusliito. Teine tähtis tööala on olnud Länsipohja noorte kutsumine soome rahvakoolidesse õppima kogu talveks. Mõned osakonnad on AKS-i algatusel lubanud toetust, mille abil länsipohjalasi on olnud rahvakoolides üle kogu Soome. Kuid üliõpilaste püüdeist Länsipohja kasuks äratas suurimat tähelepanu see, et mõni aasta tagasi nad nõudsid selle küsimuse päevakorda võtmist soome ja rootsi üliõpilaste vahelisel konverentsel. Rootslaste keeldudes katkesid „diplomaatilised suhted“ ega neid ei olegi veel uuesti sõlmitud.

Ruija suhtes on kasutatud pääjoontes samu hariduslikke toetamisviise, mis Länsipohjaski, nimelt saates kirju ja ajalehti ja andes priikooli mõnele ruijalasele.

Nii Länsipohjas kui Ruijas on vahetevahel käinud soome üliõpilasi suviretkel, tutvunemas nende maa-alaga. Mainitagu, et möödunud suvel Pohjois- ja Etelä - Pohjalainen osakondade ühine meeskoor tegi kontsertmatka Põhja-Soome, esinedes ka Länsipohja poolel mõnes kohas.

Karjala ja Ingeri kasuks on tehtud tööd mitmel viisil. AKS on juba algus-aastail, selle sihiga saadud riikliku toetuse abil, kasutanud tähelepandavaid summe meie maal olnud pagulaste koolitamiseks ja toetamiseks. Ka Naisüliõpilaste Karjala-Selts on näitemüükidega, korjandustega j. t. kogunud raha seks otstarbeks. Paljud pagulased on mainitud seltside poolt toetatult õppinud rahvakooles, põllutöökooles, kaubanduskooles, rahvaülikooles, mõned isegi ülikoolis. Pagulastele on asutatud õpiringe ja annetatud raamatukogusid. Paljuid Karjala- ja Ingeri-pidusid on aastate kestel korraldatud üle kogu Soome ja veel arvukamalt on üliõpilased haridusseltsides selgitanud neid küsimusi. Ajalehtede

veergudel on samuti tuttavaks tehtud Karjala ja Ingeri ajalugu, nüüdseid olusid ja tuleviku võimalusi. Muuseas on suurelt osalt üliõpilaste teene, et eelmisel kevadel Ingeris toimunud maalt väljasaatmised äratasid kogu meie maal meelepaha tormi. Peale vabandusõda rikkalikult lisandunud hõimuorganisatsioonidega on oldud tihedas koostöös. AKS-i asutatud koolides, Karjala-Seltside vahendamisel, on koolilapsi tutvustatud hõimuküsimustega. Eesti-Ingeri rahvuslikke püüdeid on AKS ja NYKS jõukohaselt toetanud.

Mis puutub soome üliõpilaste püüdeisse ja töhe meie maa Eestile ja Ungarile lähendamise suhtes, on need üldjoontes eesti üliõpilastele tuntud ja neid ei ole põhjust enam puudutada selle lühikese kirjutise raamides. Rõhutatagu vaid seda tõsiasja, et üliõpilased on selleski suhtes olnud teerajajaiks ja näidanud teed laiemale rahvahulgile. Üliõpilased on tahtnud näidata kogu rahvale, et Eesti ja Soome peavad rahvastena olema lähimas koostöös, nii riiklikul kui kultuurilisel alal, ja et nende vennasrahvaste õnnelik tulevik sõltub oluliselt meie koostöö tugevusest.

Olen kirjutanud käesolevad read selles lootuses, et eesti ja soome üliõpilaste vaheline vastastikune mõjutamine tugevneb seevõrra, kuipalju me õpine tundma üksteist ja teineteise tööviise. Ja väga vajalik on nende sihtide ja tööviiside tundmine, mis annavad suuna vennasrahva hõimutööle. Siis kui vabaduse hetk koidab surve all olevaile hõimuvendadele, siis kui Eesti ja Soome moodustavad endisest laiemast ühise hõimukultuuri piiri, siis kannab rohkeid õisi meie praegune püüe õppida aru saama üksteise hõimutöö määravaist sihtjoontest.

Uuno Vuorjoki.

Kuidas korraldada Soome-Eesti üliõpilaspäevi?

Kuna käesolevad VI Soome-Eesti Üliõpilaspäevad toimuvad meiepoolset korraldusel ning kuna üliõpilaspäevade korralduse ja otstarbekohasuse üle mitmesuguseid arvamisi on avaldatud, siis pöördus Helsingis viibinud „Üliõpilastele“ vast. toimetaja ksv. E. Veidenbaum kevadel soome üliõpilasmaailma juhtivamate tegelaste poole, et teada saada sealpoolseid arvamisi üliõpilaspäevade korraldamise suhtes.

Mag. Vilho Helanen.

Eesti-Soome üliõpilaspäevad. Millise piltide rea need kolm sõna manavadki esile. Nende nõiavõimust sammuvad nüüd jälle silmade ette mälestuste paraadimarsis lahetaguste sõprade noored, tuttavad näod. Ja meelde tärkab keset argipäeva kitsust ikka rõõmsamaid hetki eelkõige Emajõe armsakssaanud linnast, kuid ka Tallinnast, Helsingist, Turust, päevist, mil vennasmaade üliõpilased otsisid teineteist ja leidsid teineteise kordkorralt tihenevate hulkadena.

Minult on küsitud, millises suunas peaks üliõpilaspäevi arendama, et nad annaks suuremaid ja püsivamaid tulemusi. See küsimus kutsuski mälestused esile. Vastus minu poolt saab olema õige kehv. Kuna kord sellane küsimus on tõusnud, näitab see vastuvaidlematult, et praegune üliõpilaspõlv ei rahuldu enam nende tulemustega, mis üliõpilaspäevist on senini saadud, vaid ta nõuab rohkemat, kägakatsutavatamat. Sel juhul peab ta aga ise otsima ja looma paremaid, uusi nõudeid vastavad vormid üliõpilaste ühistööle üle Soome lahe.

Ärgu peetagu liig külmaks ja eitavaks minu kahtlust, kui ma arvan, et neid esimeses hädas ei leita. Rõõmustaksin südamest, kui eesti ja soome üliõpilased suudaksid senisest palju tegusamini toetada meie rahvaste ja maade lähendamist ja koostööd. Üliõpilaste koostöö aga ei või olla minu meelest muud kui seda, mis üliõpilased ise eelkõige oma rahvale: tuleviku lubadus. Vahetult ja kaugele nägevaid praktilisi saavutusi ei usuks ma üliõpilaspäevist saada-

Mag. Vilho Helanen.

vat, korraldatagu neid mil viisil tahes.

Praegusel kujulgi on Eesti-Soome üliõpilaspäevadel eriti väärtuslik, ütleksin peaaegu ajalooline tähendus. Nad on näidanud meie rahvastele suuna. Nende kaudu on üks üliõpilaspõlv teise järele mõlemal maal pääsnud tutvunema vennasmaa oludega, kuigi see oleks sündinud pinnapealselt, siis on see ometi olnud külaldane selleks, et äratada elavat huvi ja luua sõprusidemeid, millel usun olema otsustava tähenduse siis, kui mõlema maa üliõpilaspõlv täidab juhtivad kohad maade poliitilises ja majanduslikus elus. See on see väärtuslikem tulemus, millesse mina usun ja mille tõttu minu arust oleks peaaegu kuritegu,

kui silmapaistvate tulemuste juurest nüüd kannatamatutes mindaks niikaugele, et loobutaks üliõpilaspäevade pidamisest.

Soome Üliõpilaskondade Liidu esimees mag. Lauri Aho.

Olen viimasel ajal jälginud üliõpilaspäevi nii andeksandmatult vähe, et mul võib olla puudub täpne ja selge ettekujutus sellest, millisteks need viimasel ajal on kujunenud. Tahan siiski esitada siin mõne sõnaga oma arvamise selle kohta, millistena arvan neid kõige paremini täitvat oma ülesannet eesti ja soome akadeemilise noorsoo lähendajatena.

Üliõpilaspäevade algne ja lähem ülesanne on minu arvates tutvustada mõlemi hõimurahva üliõpilasi üksteisega; õpetada neid mõistma üksteise mõtte- ja tundeviise; tutvustada eesti tõusvat haritlaskonda soome, soome tõusvat haritlaskonda eesti vaimlise ja ainelise kultuuri oluga ja saavutustega. Mida paremini me õpime üksteist tundma ja üksteise püüdeid hindama, seda kergem on meil üksteisele läheneda. See lähene mine just ongi mõlemil poolel lahte üliõpilaste lõplikuks püüdeks. Seda sihti silmas pidades ei pea ma tarvilikuks, et üliõpilaspäevad kannaksid otsest konverentsi ilmet. Kui esineb küsimusi, millele üle peaks vestlema, siis vesteldagu neist. Ometi ei peaks milgi juhul volitatutele ja ametlikele esindajaile tööd otsima. Peab silmas pidama, et üliõpilaspäevad on massikoosolekute loomuga ja sellasena nad täidavad oma ülesande ka kõige paremini. Suuri üliõpilashulki

aga ei saa kunagi vaimustada koosolekuile, kus asju arutatakse ametlikult ja asjalikult. Kui jälle koosolekul istuvad ainult mõned volitatud, ei ole sellega lähenemispüüdeid palju edendatud. Üliõpilaspäevade probleem aga seisab just selles, mil viisil hulgad saadakse kaasa mujalegi kui tantsuõhtuile, lõbustusile ja ringsõitudele ja mida muud neile peaks korraldama. Arvan, et sellel kevadel Helsingis peetud SELL-i konverentsi võiks mõne võrra võtta eeskujuks. Üliõpilaspäevade osavõtjatele võiks korraldada lühikesi ettekandeid, mis valgustaksid asjaomase maa vaimlise ja ainelise tegevuse eriharusid. Kuidas külalisi saada neid ettekandeid kuulama, see on tehniline küsimus ja jääb korraldaja lahendada. Võiks ehk veel küsimusse tulla mingisuguste kunstiliste matineede korraldamine jne.

Kui tunnustame, et üliõpilaspäevade sihiks on mõlemapoolne tutvumine, siis ei saa tutvumist ega tutvustamist jätta, nagu see seni on olnud, ainult selle juhuse hooleks, et mõni eesti preili tantsu kestel tutvustab oma maad soome kaasvõitlejale. Ka üliõpilaspäevade korraldajad peaksid oma hooleks võtma maa, rahva ja kultuuri tutvustamist.

Helsingi Ülikooli Üliõpilaskonna esimees mag. Yrjö Vuorjoki.

On vastuvaidlematu, et Eesti-Soome üliõpilaspäevadel on olnud suur tähtsus kahe hõimuma vaheliste suhete kõvendamiseks. Neil päevil on eesti ja soome üliõpilased tutvunenud teineteisega lähemini, teadmine koostöö tähtsusest on nende kaudu selginud ja vaimustus hõimutööst on suurenenud. See tähendus jääb neile päevile ka siis, kui neid korraldataks senisel kujul. Teiselt poolt jääb tõsiasjaks, et on väga raske korraldada neid mõningaid päevi nii, et need pakuksid peale pidutsemise ja pidukõnede ka sügavamaid ja praktiliselt seisukohalt tähtsamaid mõjutisi ven-

nasrahvast ja selle elust. Pilt, mille seesuguselt kiirkäigult saab, jääb siiski ühekülgseks, vaatamata ilusatele mälestustele ja vaimustusele. Kui aga silmas pidada, et üliõpilaspäevade ja üliõpilastevaheliste muude kokkupuudete kaudu on juba seni saavutatud esimene ja põhjanev koostöö eeldus ja üha jätkuv sõprusuhe, siis võib täie põhjusega püüda juba kaugemale ja katsuda kohaneda sügavamale vennasrahva elu erikülgedesse. Ühiste koosolekute otsused jäävad kergesti ainult protokollidesse suuremat kasu toomata. Meie vajame teadmisi üksteisest. Võib olla võiksid üliõpilaspäevadel korraldatud lühikesed, ülevaatlilikud ettekanded, käigud tehastesse, äridesse ja maakohtadesse lühikesest ajast hoolimata märgatavalt süvendada üksteise mõistmist. Vennasrahva iseloom, kombed ja elu võivad sel teel saada hoopis uue valguse. Tuleviku koostöö seisukohalt see oleks eriti tähtis saavutis.

Helsingi Ülikooli Üliõpilaskonna Juhatuse esimees ksv. Lauri Puntilla.

Eesti Üliõpilasleht on küsinud minu arvamist üliõpilaspäevadest. See on lühidalt järgmine:

On küllaldaselt põhjust üliõpilaspäevi ka tulevikus korraldada. Need päevad ei peaks aga piirduma üksi pidustustega, vaid nad peaksid sisaldama ka praktilise sisuga kava. Võiks ehk korraldada nii, et osavõtjad jaguneksid rühmadeks huvialade järele. Need rühmad võiksid siis tutvuneda vastava alaga hõimumaal: tehniline rühm tutvuneks tehastega, jõujaamadega ja üldse tööstusega, niipalju kui selleks on võimalust lähemas ümbruses; põllumajanduse õppijad ja harrastajad tutvuneksid selle ala tähtsamate saavutistega, loodusloolased teise maa vastavate oludega jne. Olen isiklikult eriti huvitatud eesti ajakirjandusest, ja usun, et üliõpilaste keskel on paljugi neid, kes üliõpilaspäevade ajal tahaksid põh-

jalikumalt tutvuneda ajalehete toimetamisega ja trükioludega.

Muidugi ei pea unustama, et üliõpilaspäevade kavas peab olema ka tantsu ja pidutsemist, sest tantsimine ja pidutsemine kuuluvad noorsoole; needki sõlmivad sõprust, mis võib kesta kauemini.

Üliõpilaspäevi võiks pidada iga teine aasta, iga neljas aasta kummalgi maal. Sarnasel korral iga üliõpilaspõlv saaks kaasas olla nii omal maal kui ka vennasmaal korraldatavail üliõpilaspäevil.

Üliõpilaspäevad lähemaks tegelikule elule! See on minu arvamine.

Helsingi Ülikooli Üliõpilaskonna abiesimees dr. Aarne Valle.

Üliõpilaspäevade tähendust ei või minu arvates liig kõrgelt hinnata. On tõsi, et ametlikude esindajate koosolekud ei ole täitnud lootusi, mis neile pandi. Mõned obligatoorsed või sooviavalduse kujul vastu võetud otsused ehk on jäänud ainult protokollidesse, milline asjaolu varemmail aastail olenes tihti sellest, et otsused käsitlesid asju, mille otsustamine käis üle üliõpilaste tegevuspiiride. Ei saa teiselt poolt jätta tunnustamata, et mitmed tähtsad üliõpilaspäevade otsused on tõesti ellu viidud. Ometi ei ole üliõpilaspäevade tähendus esindajalauakondade töös, vaid selles, et on antud üliõpilaspõlvile võimalus tutvuneda vennasmaa üliõpilasnoorsooga. Sellelt põhjalt on päritud ju hulgalised sõpruslepingud ja arvurikkad isiklikud sõprussidemed. Mis puutub Soome, siis on just üliõpilaspäevade kaudu Eesti muutunud soome üliõpilaste silmis elavaks ja lähedaks maaks, mille rahvast on õpitud tundma ta suurepärase külalislahkusega ja otsekohe, avara loomuga, maaks, mis ei ole ainult laheta-gune hõimumaa, vaid mida on õpitud armastama.

Üliõpilaspäevad ei ole kaugeltki oma aja üle elanud. Meie kohuseks jääb ka tulevikus muretseta hulkadele tutvumise-

Lauri Aho.

Soome Üliõpilaskondade Liidu
esimees.

Lauri Puntila.

Helsingi Ülikooli Üliõpilaskonna
Juhatuse esimees.

Hannes Salovius.

Soomepoolne Eesti-Soome VI Üliõpi-
laspäevade peasekretär.

võimalusi. On öeldud, et üliõpilaspäevadel ainult pidutsetakse. See on küll tõsiasi, kuid on ka teiselt poolt päris loomulik, kuna osavõtjaks on peaaeglikult nooremad üliõpilaspõlvad, ja see iseenesest ei vähenda nende tähtsust.

Olen kuulnud meie poolt sellaseid ettepanekuid, et üliõpilaspäevade osavõtjad jaotataks harrastuste järele rühmadeks ja neile pakutaks huvikohast eeskava. Sobiks seda ju katsetada ja võib olla saadakse sel teel suurigi tulemusi. Isiklikult kahtlen aga selle juures, et see sugustesse üritusisse saadakse kaasa laiemaid hulki. Minu arvates oleks aga otstarbekohasem anda vilunud juhte neile, kel soovi on tutvuneda ühe või teise alaga.

Helsingi Akadeemilise Hõimuklubi juhataja ksv. Uno Peltoniemi.

Sooviksin, et üliõpilaspäevade korraldamisel kinnitataks senisest rohkem tähelepanu tegelelikule elule. Soome ja eesti üliõpilased on juba küllalt pidutsenud üheskoos. On juba aeg

hakata tundma õppima üksteist argipäeva inimesena. Hõimutundmisel näib olevat mõlema maa üliõpilaskonnas juba küllaldaselt laiust, kuid, nagu kurvad tõsiasiad on näidanud, puudub sügavus. Omalt poolt soovitaksin, et üliõpilaspäevile saabuval külalised jagataks rühmadeks nende huvialade järele (tehnikud, agronoomid, majandusteadlased, ajaloolased, õigusteadlased jne.). Neile rühmadele valiks vastuvõtja maa oma keskelt vastavat ala harrastavad juhid, kelle ülesandeks jääks külaliste tutvustamine oma maa ja kultuuri saavutustega vastavatel aladel. Kui vennasrahvaste haritlaskond sel viisil juba üliõpilasena tutvuneks sama ala harrastajatega ja saavutustega hõimumaal, siis võiksime loota viljakat koostööd ja üksteise mõistmist Eesti ja Soome ainelise kui ka vaimlise kultuuri alal.

Helsingi Üliõpilaskonna Juhatuse liige ja soomepoolne VI Üliõpilaspäevade peasekretär ksv. Hannes Salovius.

Üliõpilaslehe poolt minule esitatud küsimusele üliõpilaspäe-

vade suuna kohta palun ruumi järgnevale arvamisele:

Üliõpilaspäevade korraldamise kohta on öeldud mitmesuguseid arvamusi. Mõnede arvates neid päevi peaks jätkatama endises suunas, kuna teised suhtuvad kriitiliselt senisesse korraldusse ja nõuavad uuendusi. On ka neid, kellele on ükskõik päevade sisuline külg, kes ainult tahaksid olla kaasas.

Üliõpilaspäevade korraldamist kergendavad kahtlemata tänapäeval organisatsioonidevahelised sõpruslepingud. Nende organisatsioonide lähedane läbikäimine lähendab kahtlemata ka üliõpilaspäevade ajal mõlema maa akadeemilist noorsugu. Tunnustades täieliselt sellaste suhete tähtsust, ei saa jätta esitamata siinkohal mõeldavaks sellaseid võimalusi, et üksikute teaduskondade üliõpilastele antaks võimalus üheskoos harutada ühiseid küsimusi ja korraldada ühiseid retki. Nii võiksid näiteks arstiteaduse üliõpilased käia kliinikuis, juristid kohtuasutistes, filoloogid muuseumides jne. Sellast korraldust on suure eduga viimastel aastatel

Uno Peltoniemi.

Helsingi Akadeemilise Hõimuklubi juhataja.

kasustatud põhjamaistel üliõpilaspäevadel. Sel viisil oleks tutvunemise võimalus avatud ka neile eesti üliõpilastele, kellel ei ole sõpruslepinguid, samuti organiseerimatuile, ja kõigil oleks võimalus tutvuneda just selle alaga, mis teda huvitaks.

Veel võiks mõelda ühise Eesti-Soome piduõhtu korraldamist, sellel õhtul võiks eeskava korraldada mõlema maa noorsugu. Eeskava peaks olema sel juhul muidugi kergelaadne, peasjalikult muusikaline, deklamatoorne ja ehk näidendiline.

Mis puutub üliõpilaspäevade ajal korraldatud ametlike esindajate koosolekuisse, siis ei saa siinkohal jätta väljendamata soovi, et neil koosolekuil üldse tehtaks vähem otsusi ja pandaks suurem rõhk nende otsuste elluviimisele. Samuti on ehk

Aarne Valle.

Helsingi Ülikooli Üliõpilaskonna abiesimees.

põhjust kontrollida, kuidas ja mil määral on ellu viidud eelmiste koosolekute otsusi.

Eesti-Ingeri — Ingerimaa rahvuslik eelvalve.

Päevil, mil eesti ja soome üliõpilasnoorsugu koguneb jälle ühisele hõimupeole, tõuseb endisest teravamini meelde Ingeri hõimu saatus.

Ingerimaa! Seda nime surub pime vari. Ja sellest tõusnud kujutus tungib rõõmsate pidumõtete sekka kui leinariide vilgatus.

Läbi sajandite on Ingeri olnud ida ja lääne vaenuväljaks ja selle maa rahvas on pidanud kannatama paljude sõdade haavu. Kunagi ei ole aga Ingeri saatus paistnud nii süngena, kui neil viimaseil orjuse päevil. Kuna eestlased ja soomlased rajasid oma kultuuri alused vabades riikides, on Ingeri hõimu saatuseks ikka olnud raskelt rusuja ikke all sammuda Kolgata teed.

Kas Ingerihõim peab paratamatult surema, kas peab ta murduma orja ahelais ja hävima släavilises veres? See küsimus tärkab meele, kui kuulub teateid tänapäeval Nõukogude

Venele alluvast Ingerist, kus rahvalt on riisitud viimnegi vabaduse kiir ja kus kodupäigalt põgenemine kuulub alatasa korduvana tõsiasjana päevakorda. Nii süng, kui Ingeri saatus ongi, ei luba tunne ega mõistus möönda tema kadu. Ei! Meie peame uskuma Ingeri tulevikku. Meie peame uskuma, et ingerlaste rasked katsumised ja kannatused on viimased karastuselöögid enne hommiku koitu. On ju eesti ja soomegi rahva saatus ajuti näitunud sama lotusetuna; on ju nende rahvaste tulevik olnud ajuti öö-must ja vabadus ainult julge unelm! Sitke püüe, tahe ja elav rahvustunne on toonud võidu ja vabaduse.

Tänapäeva Ingeri on siiski sellases olukorras, et rahva vabadusepüüded, kuigi need oleksid tugevad, ei või leida mingisugust kindlamat põhja. Nad on mõistetud surema oma võimetusesse.

On võimata praegusel hetkel

väljaspooltki ulatada ingerlastele päästerõngast, on võimata isegi sirutada neile tervituseks vennakätt.

Ometi on võimalus teha tööd piirialalisel Ingerimaal. Selleks pakub võimaluse Eesti-Ingeri. Selle nimega oleme harjunud nimetama seda väikest läänepoolset Ingeri kolgast, mis Tartu rahulepinguga vabanes ida võimusest ja liitus Eesti külge. See on ainult üks pisi-osa suurest Ingerist, mis ulatub Narva jõest Lava jõeni ja mille ala mõõdetakse sadade kilomeetritega. Eesti-Ingeri moodustab ainult osa Narva ehk Kosenkina kihelkonda, umbes kümne kilomeetri pikkuse rannariba Narva jõesuu idapool. Asukaid on sellel alal vaevalt poolteist tuhat.

Kas sellel väikesel alal võib olla tähendust, mis mõjutaks kogu Ingeri tuleviku saatust. Ei tarvitse olla suur optimist, et seda kinnitada. See kinnitus ei tarvitse olla paljas pidu-

kõne. Tuletagem ainult meelega, millist osa on rahvaste elus etendanud tugev rahvustunne ja paindumatu võidutahe. Tuletagem meelega, kuidas rahvustunne ja vabadusepüüd on tihedalt tohtinud elada ainult väikeses ringkonnas keskel, kuid on sealjuures viinud suurtele saavutistele. Oleks ülearune nimetada eeskujusid. Iga eestlane ja soomlane teab sellest oma rahva kogemuste ajaloost. Elav rahvustunne on iga rahva olemasolu tingimatuks eelduseks.

Eesti-Ingeris on võimalus tööd teha rahva iseteadvuse kõvendamiseks. Sellest väikesest kolgast võib teha ingerluse kants, tulevase vaba ja rahvusliku Ingeri eelvalve. Kui rahvuslik iseteadvus neil raskeil ajal ärvardab kustuda Ingeris, kus praegusel hetkel on küsimus ainult elust ja surmast, siis põlegu see seda võimsamal leegil sellele ida ja lääne rannaribal, kus rahvas on vaba ja võimeline kultuuriliselt arenema.

Tekib vast küsimus: kas Eesti-Ingeri asukate keskel ei ole siis loomulikku rahvustunnet, kas seda peab kunstlikult äratama? Enne, kui vastame sellele küsimusele, tuletagem meelega Ingeri rahva olukorda.

Ingerisse asumine on sündinud järguti. Maa põhirahvaks peetakse vadjalasi. Juba 1100 aasta ümber asus nende naabrusse praeguste ingerlaste ehk isurlaste esivanemaid, keda uurijad on pidanud karjala hõimu kuuluvaks. Selle järele siirdusid Ingerisse äürämöislaste ja savokad, kes tõenäoliselt algasid juba Pähklasaare rahu järele tulema Ingerisse Äüräpä ja Savolahe kihelkonnist, kuna hulgaline asumine Soomest Ingerisse algas alles Stolbova rahu järele (1617). Mitmelt poolt püüti siis jõuda mööda asustada Rootsi valitsusele kuuluvat Ingerimaad. Ka hiljem on sündinud rahva siirdumist Soomest Ingerisse. Kõigeviimane siirdumine on sündinud arvatavasti, nagu murde järgi oletatakse, Lääne-Ingeri Alalaukale, võimalik, et soome

ranna vastavast osast. Vadjalased, maa põhirahvas, on teatavasti kuivanud õige väheseks. Suur ei ole ka ingerlaste arv. Ingeri pärisrahva moodustavadki aegade kuludes põhjapoolt Soomelahte maale sirdunud asukad. Ingerit on tugevasti venestatud, kuna on toodud umbvenelasi nende keskele elama. Ometi ei ole see rahvas venelastega täiesti ühte sulanud. Ta on püüdnud säilitada oma rahvust ja selles püüdes on teda võimsalt aidanud luteriusu kirik.

Ingeri elanikkond on, nagu nägime, oma alustelt mitmekesine. See mitmekesidus on jätnud jälgi ka Eesti-Ingerisse. Seal elab kõrvuti Ala-Lauka luteriusulisi soomlasi, ja kreekatoliku usulisi ingerlasi. Narvajõe ääremail on vähe ka eestlasi asukaid. Mälestusena venestusetööst on Rosonajõe keskjooksul umbveneline Karstla küla.

Sellane on Eesti-Ingeri rahvuseline koosseis.

Usk on rahvaste elus õige määravaks teguriks. Seda tõsiasi kogeme Eesti-Ingeri aladelgi, kus religioon määrab rahvuse. Luterlased on rahvusest ingerlased, veneusulised aga — venelased. Luteriusuline rahvaosa on rahvuslikult tundev. Tema rahvuslikke harastusi toetab omakeelne kirik ja kaks algkooli (Kallivere 6-klassiline ja Kulla 4-klassiline algkool), kus õpetust antakse suurelt osalt emakeeles. Kreeka katoliku usku ingerlased aga ei tunne oma rahvust. Läänepoolseis Ingeri külades kestab veelgi tsaariaegne venestumine.

Kurb on tõsiasi, et puhtingerilises külas, suures Väikülas toimib venekeelne algkool, millega teeb läänepoolse Eesti-Ingeri lapsed keelelt ja meelet venelasteks. Seda kurvem, kui teame, et kool toimib maa asukate eneste tahtel. Vene valitsus oli suutnud veenda ingerlasi, et nad on venelased, kuna nad tunnustavad end veneusulisteks. Harimatarahva meeles on rahvas ja usk sulanud üheks. Salaja ainult on jäänud meelega küdema

kahtlus, et nad ei ole õiged venelased, kuna nende keel on teissugune. Rahvustunde viimasegi märgi on hävitanud kartus. Eesti-Ingeri elanikele jutustatakse pidevalt lugusid Vene valitsuse tagasitulekust ja Eesti iseseisvuse kadust. Ei ole ime, kui see harimata rahva hulgake juba paljast hirmust muutub venelaseks. Kurb tõsiasi on, et külade venestamise püüete eesotsas toimivad pärisrahva oma lapsed, kes on saanud hariduse vene seminarides.

On masendav mõelda seda alandavat olukorda, millesse emakeel on sattunud sel maal. Väikülades liikudes võib kuulda, kuidas keskealisedki elanikud püüavad tarvitada kõnes venekeelt, kuigi nende sõnatagavara kitsus sunnib laenama lisa emakeele varadest. Venekeelt peetakse paremaks, nagu seda neile on õpetatud. Emakeelt häbenetakse. See on kohutav enesealandus, kuid süü ei ole rahvas.

Ei ole veel hilja asuda päästma seda pimestatud hulka tema oma rahvusele. Emakeel ei ole veel lõpulikult hävinud Rosona ingeriküladest. Ja meie võime olla kindlad, et niipea kui rahvast pimestavad väärkäsitlused kõrvaldatakse, on valmistatud põhi ka rahvuslikule ärkamisele.

Nende väärkäsitluste kõrvaldamine on esimene lähtekoht piirimaas töös, mida eelpool nimetasin. See töö on meie, hõimuvendade kohustuseks. Kas slaavlus ei ole juba küllalt soome hõimu hukutanud? Kas meie peaksime sallima oma aladel ja praegusel ajal oma vendade, sama soome sugu liikmete venestamist? Ei! Eesti Ingeri peab tehtama üksmeelseks, tugevast võidutahtest ja rahvuslikust iseteadvusest elustatud tulevase vaba Ingeri eelvalvepaigaks. See on kõik, mis meie praegusel hetkel võime teha ristilöödud Ingeri ülesäramiseks. Kui see on tehtud, siis on juba palju tehtud. Selles on ühtlasi tööpõid, millele eesti ja soome üliõpilased

võivad leida — kui asja eelarvamisteta käsitleda — reaalse põhja ühisele hõimuharrastusile.

Esimene asjast tingitud tegelik samm oleks venekeelse kooliõpetuse täielik lõpetamine. Väiküla kool tuleks muuta rahvuslikuks õppeasutiseks. See mõte ei ole uus. On teatavasti juba paaril korral katsetatud. Oleks aeg jõuda reaalsete tulemusteni. Sellega ühenduses tõuseb küsimus venekeele asemele seatavastuuest õppekeelest. Ingerlaste keelel ei ole kirjanust. Seda võib üldse vaevalt tekkida, sest rahva arv on liialt väikene ja nende murre on liialt vähe erinev soome keelest. Soomlane saab sellest keelest kergesti aru, kuigi on küllaldaselt vene laensõnu. Kui Eesti-

Ingeri muis koolides on soomekeel õppekeelena eesti rigikeele kõrval, oleks täiesti loomulik et Väiküla kool muudetaks keeleliselt samalaadseks ja sellega antaks alus selle ala rahvuslikule ühtlustumisele. Et selline koolivorm on edukas, sellest annab paremaid tõendisi asjaolu, et Vanaküla ingerilapsed, kes saavad õpetuse sellelaadsetes koolis (Kalliveres) on koolis edasi jõudnud sama hästi kui maa pärissoomlased. Miks siis peaks kasvatatama ingeri külade lastest venelasi?

Väikese ja kehva Eesti-Ingeri tähendus on poliitiliselt ja majanduslikult õige väikene. Seda enam tähtsust on tal tulevase rahvusliku Ingerimaa eelvalve paigana. On esijoonest tähtis muuta see paik ingeriliseks ja

säilitada ingeriliseks. Sellelt seisukohalt arvan niihästi Eesti kui Soome pool tähele pandavat Ingeri olusid ja püütavat neid korraldada. Eesti-Ingeri on ainukene paik, kus võib teha eeltöid Ingerimaa vabanemiseks. Tehtagu seda seal nii, et jutud ulatavad teisele poolegi raja ja annavad uut jõudu ja usku surutud Ingerimaale.

See on eelkõige soome ja eesti üliõpilaste, oma rahva kultuuri edasikandjate asi. Ja mina usun, et soomlased ega eestlased ei unusta ennast soendama oma noore kultuuri lõkkekultuuri ääre, kui Ingeri ägab ahalates, vaid et nad teevad tööd võimaluse piires ja tugevas usus, et kord tõuseb päike ka Ingerimaa lausikmaale.

Ilmari Kohtamäki.

Rõõm ja viha.

Hirmsad warjud liiguvad mööda maailma ringi. Mustad maskid löövad tantsu, küllined harali. Kriis, kriis, kriis. Ameerika on kotis, Saks on ummikus, fogu Euroopa kifendab ja waarub.

Rasked ajad.

Need kaks sõna on nüüd ainuvalitsejaks. Poewad iga inimese närwide ja meelte wahel, taowad tusta ja musta muret, kühmatawad kütru selga, ühe kühjega wilku kõndima ja olema.

Raswatawad noortelegi kühmad kütru peale. Lilled on nurmikul närtfimas, tulelondib ajawad rohkem tahma kui tuld. Noortel seppadel kipuvad ääsid nigelalt süsifema, wasarad ei wuhise, käsiwarred hakkawad niikui wäsi, järmed libisewad ümber haamriwarre.

Warjud naerawad.

*

Uga miks meie ei wõi naerda? Uge naer peaks äratama wastuaueru, irwitufele ei saa wastata alandliku nohinaga, tuleb irwinäo wastu lajatada.

Sust noored. Tüdengid eestkätt.

Rui süda täis läheb, siis kaswab rammu käsiwarteresse. Wiha teeb wägeward tegusid. Wiha maailma waen-

laste wastu, wiha häda ja puuduse wastu.

Wiha südamel ja tugew naer näol — nii peaks astuma ründama neid ummikatawaid warje, tigeidaid maske, harali küllfi.

Kühmad kütru pealt firgeks!

*

Selleks on nüüd wiimane aeg. Küllned on warsti nii tihkjalts lihas, et warsti ei saagi enam kurjast walla. Rohifeme, kurbame ja wiristame wiltuft wiripilli nii kaua, kui kotifuu ongi kinni ja hingamist pole tepe enam.

Muidugi hea on kõnelda, raske teha. Rui ägad koorma all, filmad märjad, katfu siis naerda wõi wihaga mägesid liigutada. Hea on õpetada, palju wiltsam teostada.

Uge küll, tegelikult ei tea keegi, kuidas warjude kuradist walla pääseda. Sõjaplaani on raske wälja töötada. Uga see on selge: ilma rõõmsa wihata pole ühtki hakkamist. Ugu plaan miline tahes. Ja sellepärast tulewad märjad filmad kuivaks pühkida ja süda uljast wiha täis wirutada. Nägu rõõmsaks ja rusikad kättemaksu täis. Sülist wiha, püha tasumist.

See on võimalik.

Rui tüdruk wõi pois on noor, siis on wiha alati võimalik wiima tõmmata.

Natuke tahet, pisut jõupingutust. Weri tufuma panna. Ja küll hakkabki nihkuma.

*

Rui on palju häid sõpru ja kaaswõitlejaid, kes säärawst wiha taga igatsewad, siis on tuel kergem põlema lõkutada. Ja kui meie praegustel päewadel *s o o m e h õ i m u s d f a r a i d j a w e l l e s i d* Tartu tüdengilimas küllalistena wastu wõtame, siis tohiks sellest kasu olla kah wihakülittele ajaohutude wastu.

Soome tüdrukud ja poisid on ju säärawest aimest, mis eriti aldis on wihameelst üritama. Niisugust soomekist rõõmuf ja lõõgihakkajat wiha. Rui olene siiani palju kõnelnud soome hõimude uhkest ühtehoidmisest, siis peaks olema praegu wiimne tund, kus rinnad ühifelt sirgu ajame, raskete aegade tigeidate warjude wastu.

Noored siitpoolt lahte ja noored sealtpoolt lahte — kui need üheskoos rusikasfe rammu walawad, siis on juba palju wõidetud. Ja palju lootust antud, et küllrud ja nukrad nohinad palku aetakse.

Saab niiviisi wiimaks mustad maskidki purunema?

Juhan Pahlbärt.

Esimesi eesti üliõpilasi Helsingi Ülikoolis, üliõpilasnimistu valgustusel.

Eesti-Soome üliõpilaspäivil ja muil akadeemilise pere kokkupuutumisel mainitakse dr. phil. Oskar Kallast ikka kui esimest Helsingi ülikoolis õppinud eestlast. Tema seisiski ustavalt Helsingi Ülikooli üliõpilasnimistus Pohjalainen Osakunta liikmena, kuhu ta end kirjutas 1893, oli vahel ülikoolist eemal ja immatrikuleeriti uuesti kevadsemestril 1900. Sama aasta sügissemestril ta juba kirjutas nime järel FK (cand. phil.) ja 1901 ta teatavasti õiendas litsentsiaadiksami ning väitles doktoriks. Dr. Kallas on akadeemilise hõimupere „grand old man“.

Teine eestipärane nimi esineb nimistus sügissemestril 1900, Walentin Rudolf Niggol, hist. fil. teaduskonnas, Savo-Karjala osakonnas, kuni kevadsemestrini 1903.

Järgmine eesti nimi on Jüri Tilk, too tuntud esimese karskuseltsi asutaja Torist, kes siirdus Helsingisse vallakooliõpetajana, teenis siin ajalehe kaastöölisena oma nappi leiba, sooritas kõrval täieliku lütseumi kursuse ja tegi üliõpilaseksami 1901, mil kirjutas end ülikooli ja Savo-Karjala osakonda, jäi osakondade lahkuminekul 1905 Savo osakonda, jõudis kandidaadiküpsusele aastal 1907, kuid püsis ustavalt üliõpilasnimistus, kus viimast korda seisab kevadsemestril 1915.

Sügissemestril 1903 leiame Savo-Karjala osakonda liitunud eestlase Johan Karl Saha, kes nimistus viimast korda on kevadsemestril 1908. Too muusikaline, sümpaatne eestlane võitis palju sõpru nii üliõpilasperes kui seltskonnas, kus ta oli väga armastatud oma ilusa hääle ja hää klaverimängu tõttu. Peagi avaneb talle kasulik koht ja ülikooli lõppeksam jäi õiendamata. Nii kodakondsuse kui ka perekondlike sidemetega Soomega seotud, on Karl Sakk Helsingis praegugi tuline eesti patrioot ja tuntuimaid Helsingi eestlasi.

Samal ajal (1902—1905) esineb nimistus eestikõlaline nimi Ernitz, nimelt vennad Wilhelm

Alexander ja Hugo Nikolai, Uusimaa osakonnas, sünnikohaga Riias. Tõenäolik paistab olevat, et asjaosalised endid eestlasteks ei pidanud.

Leeni Ploompuu
näopilt Helsingi üliõpilasajult.

1905-aastal immatrikuleeritakse Helsingi Ülikooli Gustav Suits, kes Tilga ja Saha eeskujul liitub Savo osakonna liikmeks. Rahutu aeg oli toonud Helsingisse hulga nooremaid ja vanemaid eesti haritlasi, nagu Konst. Päts, Fr. Mikkelson-Tuglas, Martna perekond, viuldaja-üliõpilane Sõrmus j. t. Eesti Häätegevus Seltsis peeti käremaid koosolekuid, kuid poliitiliste põgenejatena nad avalikust seltskonnaelust osa ei võinud võtta. Ülikoolgi sai eestlase juure. Villem Grünthal Muhust astus ülikooli ja jällegi Savo osakonda 1906. Grünthali pidi ülikooli rektor välja nõudma Toompea vanglast, kuhu ta oli sattunud 1905-aasta lõpu revolutsiooni keerises.

Gustav Suitsu algatusel asutati sügissemestril 1906 Helsingisse Akadeemiliste Hõimuklubide eelkäija, Suomalais-Virolainen Liitto, mis

nimi selleaegses eesti keeles kõlas Soome-Eesti Leping. Too esimene eesti-soome üliõpilaste kokkupuutumisekoht ei olnud just tugev liikmete arvu poolest, aga kaalus seda rohkem sisuliselt. Tulevased Noor-Eesti juhid, kellest Johannes Aavik liitus ülikooli ja Savo osakonda 1908, tõmbasid sinna oma isiklikud, kirjanduslikkude huvidega sõbrad, nagu luuletaja V. A. Koskenniemi, Helsingi praegune rahvusteatri juhataja Kalima, ajakirjanik Koskelainen j. t. Filoloogid, nagu kadunud prof. Ojansuu, prof. Kettunen, mag. Aino Tavia-Suits j. t. tulid kaasa iseenesest. Kogu seltsi juhtis prof. Kaarle Krohn.

Aastal 1906 immatrikuleeriti ülikooli ja Savo osakonda esimene eesti naine, Madlena Ploompuu, kes oma gümnaasiumihariduse oli saanud Soomes Kuopio ühislütseumis. Tema võttis osa üliõpilaselust nii osakondades, kui ka seltsides, esines kõnelejana ja loengute pidajana ja esimeste Eestisse suunduvate õppiva noorsoo poolt korraldatud õppereiside õhutajana. Neist toimub suvel 1909 Helsingi üliõpilasvõimlejate retk esinemistega Tallinnas ja Tartus, sellele järgnes noore „Sakala“ vastukülalastus Helsingisse sama aasta sügisel. Soome õppiva noorsoo karskusliidu suvikongress, kaasas palju üliõpilasi, tuli mag. O. V. Louhivuori juhatusel 300-liikmelises koosseisus Tallinna suvel 1910 ja üliõpilaskonna lauljate esimene kontsert Eestis oli Tallinnas kevadel 1911; (koos ostis tol korral kaks tulevase „Estonia“ teatrimaja aktsiat, mis on võrreldav omal ajal Koidula poolt soome üliõpilasmaja ehitamiseks saadetud hõberubladega.) Aastal 1910 kutus Helsingi üliõpilaskond oma uue maja avamise pidustustele esindajaid mitmest eesti üliõpilasseltsist ja korporatsioonist, Eesti Üliõpilaste Selts, „Vironia“ ja „Sakala“ olid kindlasti esindatud. Ja Helsingi üliõpilaste lauljad ja võimlejad tegid aastal 1913 juba koos teise

esinemiseretke Eestisse. Oludega arvestades võib seda läbikäimist nimetada isegi elavaks.

Kõik Helsingis noil ajal õppivad eestlased ei olnud ülikoolis immatrikuleeritud. Hella Murrik ei esine üliõpilasnimistus mitte rohkem kui sügissemestril 1908 cand. phil. eksami õiendanute hulgas. Anna Raudkats mainitakse olevat saanud võimlemiseõpetaja diplomi 1915. Teadupärast õppis aastail 1911/1913 ülikooli võimlemis- asutuses ka Eesti vabadusesõja kangelane Anton Ünapuu ja sai võimlemiseõpetaja diplomi.

1910 on õiendanud oma cand. phil. eksameid Aavik, Suits ja Grünthal. Suits jäi edasi üliõpilasnimistusse kuni 1913. Ferdinand Lindeman Tallinnast liitus hist. fil. teaduskonda ja esimesena Häme osakonda. Esimene füüs. mat. teaduskonna eesti üliõpilane Anton Üksti Saaremaalt hakkas aast. 1910 Eteläsuomalainen Osakunta liikmeks. Aastal 1911 tuli

Eestlased Piiskop ja Elken korp. „Sakalast“, külastavad „kümne mehe korterit“ Esplanaadi tänaval a. 1909, kus pildistamisel poseeritakse.

juure kolm eestlast. Neist Johannes Mühlmann astus ülikooli agrarteaduskonda, kuid läks järgmisel aastal üle füüs. mat. peale. Andres Tuults Lõuna-Eestist hakkas õppima põllumajandust, mõlemad hämelased, ja Helmi Reiman, Villem Reimani andekas tütar, kes koolihariduse oli saa-

nud Helsingi naislütseumis, äratas tähelepanu juba üliõpilaseksamil, mil sai kõrgeima võimaliku hinnangu osaliseks, liitus Eteläsuomalainen osakonda ja sooritas cand. phil. eksami 4/2 1916.

Sügisel 1911 õiendas oma lõpp-eksami Madlena Ploompuu. Kevadsemestril 1912 on ülikooli nimistus

Märkmeid Petserimaalt.*)

Setuküsimust on meil kombeks olnud käsitleda sageli ühenduses hõimuküsimustega, kuigi setud pole meil miski hõimurahvas selles mõttes nagu soomlased, liivlased jt., vaid lihtsalt Petserimaa eestlased, sajandite usutunnistusliku ja osalt riiklikugi vaheseinaga meist eemale kistud eestlased. Lubatagu siis vana töötraditsiooni kohaselt nüüd hõimu-üliõpilaspäevade puhul allakirjutanul „Üliõpilaslehe“ lugijatega jagada mõningaid värsked muljeid tänavu- suviseist kokkupuuteist Setumaaga. Muljeid ja tähelepanekuid, mis katuvad olla vähe erinevad ajakirjanduse Setumaal puutuvast päevakajalisest informatsioonist ja riivata setuküsimust üliõpilaste huvidele lähedamast vaatenurgast. Need vaatlused puudutavad õieti küll otseselt ainult kagupoolseimat setu valda Vilot, kuid pääjoontes võiksid vist küll olla iseloomustavad kogu Setumaa kohta.

„Lööming setu guljänjel“ ja „Petseri klooster ning piiskopp Joann“ — need on harilikult ajakirjanduses

vilksatavad teemid Setumaalt. Kuid ei guljänjelöömingud ega ka Joann pole miski tüübiline setu rahvuslik nähe. Setud ise vähemalt väidavad, et löömanehed olevat päämiselt venelased. Politseiandmeil võiks ju seda väidet kontrollida, kes soovib. Vähemalt Vilo küla kirmasest (guljänjest) s. a. juulikuus osa võttes allakirjutanu otse imestas, et õlle- ja liikvamärjast rohkesti läbiimbund umbes paarituhandepäine publik nii taplushimuta trallis, tantsis ja segis, et lõpptulemuseks polnud ühtki surnut ega haavatutki. Osavõtjad olid suures enamuses setud. Sisemaal oleks selline rahvamass alkoholitujus olnud hoopis ettevõtlikum, kuna sisemaa taplused — ega needki ole haruldased — organiseeritakse juba sada korda vähemalgi rahvakogumisel. Kahju igatahes, et meie sensatsioonihimuline ajakirjandus need guljänjelöömingud harilikult puhub nii suureks setu eluavaldiseks ja niiviisi ajal, mil meie kohuseks on igati katsuda ligineda setule ja mõista setusid, meie ava-

likus arvamuses loob pinda hukkamõistetaval setudepõlgusele. Teiselt poolt too Joann on tüübiline vene haridusega eestlane kõige lähemast minevikust, nagu neid praegugi teraval vaatlemisel enda hulgas võiksime silmata, niisugune „suguvend“, kes praktilisil kaalutlusil kohe hüppab rekke, kus soem sõita. Kui kümnekond aastat tagasi Petseri kloostriülema kohale pääsemisel oli kasulik olla eestlane, oli Joann modern usumees uuele kalendri- üleminiku nõudega ja eesti rahvuslik „märter“, kelle esimese jumalateenistuse korral kloostrikiriku ukse lutses tervitus „долой чухна!“ (maha tšuhna!), nagu ta ise eestlasile on kurtnud. Paari aasta pärast tuli Joannil mõtte riigikokku kandideerida, ja siis oli Petserimaa hääle saavutamiseks kõhklematult vaja olla venelane. Oi, sääraseid eestlasi oli palju enne Eesti iseseisvust ja on mõningaid nüüdki, kui direktorikohad ja muud kasulikud afäärid pakunduvad.

Kuid Setumaal on muidki ja täht-

*) Autori kirjaviis on ses artiklis jäänud muutmata, ainult eksikombel on trükikojas laotud ü pro y.

olevate eestlaste arv kõrgeim, nad on Suits, Tilk, Ploompuu, Üksti, Tuuts, Mühlmann, Lindemann, Reiman, seega 8.

Kevadsemestril 1913 immatrikuleerus Julius Mark Haljalast ja sügisel 1913 Albert Helmuth Gustav Saaberg Tallinnast ning Martin Aleksander Puru Hallistest, kõik filoloogid ja kõik Savo osakonda.

Kevadsemestril 1916 on nimekirjas veel Saaberg, Reiman, Puru, Mühlmann, Mark, sügisel 1916 ainud Saaberg. Julius Mark õiendas oma cand. phil. eksami 27/5 1918, Tuuts agronoomi eksami 30/5 1919 ja Mühlmann cand. phil. 20/1 1920. Pääle 1913 uusi eestlasi Helsingi ülikooli ei immatrikuleerunud enne kui uutest oludes ja heleda tuleviku tähe all kevadsemestril 1921 Virve Ainikki Kallas, kelle isa oli „ancien regime'i“ ajal esimene eesti üliõpilane Helsingis. On meel-

Helsingi üliõpilasvõimlejad Tallinnas, jaanipäeval 1919. a.

div konstateerida, et tütar, olles esimene üliõpilane, kes rahvuslikust Tartu Ülikoolist üle tuli vaba Soome ülikooli, niimoodi võis perekon-

natraditsiooni jätkata ja alata uue ajajärgu eesti üliõpilasist Helsingi Ülikoolis.

Leeni Vesterinen.

samaidki küsimusi kui kirmaski- ja Joanni-küsimus. Kõigepäält muidugi majandusliku kriisi küsimus nagu mujalgi Eestis ja kogu maailmas. Kui juba Viljandimaal, kus harrastatakse lasteta ja ühekahe lapse süsteemiga perekonna- „kultuuri“, lähevad haamri alla saajatiinused talud, mis siis kõnelda perekonnete mõnetiinuliste Petserimaa talupidamiste raskusist. Kõrvalteenistusvõimalused, eriti vanad ettevõtlikkude setude kaubateed Venesse, Lätimaale ja Sise-Eestisegi on kinni. Mõne aasta eest veel päälatajajaks olnud Petseri linu pole kellelegi vaja. Vahepeäl on hingemaa-süsteemilt üksikkruntidetele üleminek toond suuri kulusid ja veel rohkem vaeva. Külapaika jäänd talud parema maaraasukesega on saand imeväikesed, külast välja läänd taludele on mõõdet võsaga künkaid ja sooservi ohtramalt, kuid neil on jälle tulnud uuele alale üle viia kõik hooned ja aastate viisi juurida uudismaid, enne kui viilu leiba said. Meil aga mõnikord arvatakse, et ega setudel muud teha polegi kui praaznikel ja kirmaskitel käia ning ahjupäral liikvat rüübata. Mõnelegi meie sisemaa põllumehele võiks soovitada Olustvere, Kehtna või Luunja asemel teha ekskursioon

siia ja vaadata, kui vähenõudlikult võib ilmas läbi saada ja kuidas mõni mees kõige lootusetuma kõnnumaa paneb vilja kandma. Ostab kokku paarkümmend puuda kõigist põlat konte, taob need ükshaaval rehe all puruks, viib veskile ja väetab siis juba põldu sula kondijahuga, ilma mingi kunstrammu-laenuta. Kel kodus midagi pole pääle hakata, läheb tööle sisemaale ja saadab säält — üldiselt kaunis korralikult, nagu teadjalt poolt seletati — toetust kodusele perele. Perekonnadistsipliin näikse Petserimaal olevat igatahes kõvem kui sisemaal. Erilist tugevat moodsa elutüdimuse lainet kõige selle peost suhu elamise juures siiski setude seas veel pole märgata, ja uudsed maailmaparandusideed ka kuuldavasti säält ei leia suurt poolehoidu, nagu ka ametlikkude valimiste ja hääletamiste arvustik näitab. Lüüakse aga endiselt „pühaste“ ees risti ette ja loodetakse — vahest seegi aitab.

Muidugi pole ligemalt ja üksikasjus vaadelduna kõik eranditult nii sile ja tasane, nagu eelnevas kirjeldet, kuid fakt on, et meie avalikul arvamisel mõndki tuleb revideerida oma suhtumises setudele ja Petserimaale.

Siis need Setumaa kultuur-

küsimused, mis meid eestlasi juba tsaariaegadest pääle on loomulikult huvitand. Setu külis on aastate viisi peetud pühapäevakoole kirjaoskamattuse „likvideerimiseks“, setudele on pandud omakeelsed nimed ja neil on nüüd eesti kool. Ka hariduslikkude organisatsioonide võrk on loodud. Ja härra S. Sommer — kuigi tänavu suvel teda oli Petseris ja Petseri ümbruses vähe näha — oma kogemustega Venemaa eestlaste asundus-kultuuritöö alal on rakendund pidevasse töhe Petserimaal. Kuid paljukese suudab niisuguses töös üksikisik. Õpetajaskond ja muu ametnikest haritlaskiht muidugi otsekohese koolitöö kaudu ja seltsides teeb tööd Petserimaa kultuuristamiseks. Kuid vähemalt Vilonurga kohta võib allakirjutanu väita, et osa säälseist eesti kultuuri kandjast ei saa olla tarvilisel määral aktiivne. Säält on suur protsent muulastega abiellund eestlasi (kel „enesestmõistetavalt“ kodukeeleks vene keel) ja isegi muulasi. Parimagi tahte juures pole niisugused isikud kuigi hääd eesti kultuuri esindajad selles ümbruses. Venemelsele Petseri maavalitsusel on nad muidugi hästi vastuvõetavad ja ise nad tunnevad end Petserimaa õhkkonnas kui kodus. Nende hulka

Jooni Helsingi Ülikooli soomekeelsete osakondade kodu-uurimisetööst.

„Üliõpilaslehele“ kirjutanud „Kotikielen Seura“ sekretär mag. Eino Leskinen.

Möödunud aastakümne lõpupoolel tekkis Helsingi Ülikooli soomekeelse üliõpilasnoorsoo keskel võimas huvi oma kodupaiga, selle olude ja omapära, mineviku ja tuleviku uurimiseks. Võiks öigusega väita, et nimetatud harrastus on soome üliõpilasperes mõni aasta varemini tekkinud soomlusliikumise paralleelnähteid või selle liikumise positiivseid tulemusi.

Kodupaiga uurimise mõte iseeneest ei ole soome üliõpilasile ka varem võõras olnud. Juba varem üliõpilaspõlvel on sel alal töötanud lugupidamiseväärsete tulemustega. Tarvitseb ainult nimetada, et soome etnograafiline muuseum on oma aluse saanud üliõpilaste korjatud esemeist. Ka käesoleva sajandi algulilisel surveaastail sooritasid üliõpilased kodumaakonnis laialdast ja võimsat rahvavalgustuse töös. Praeguse üliõpilaspõlve ajal on oma rahvuseluse võitlused ja uute kultuurilade vallutamine juhtinud üliõpilaste tä-

helepanu ka seespoolsesse tõhe, soome talupoja elu ja kommete uurimisele, selle rahvaosa mineviku tundmisele, kelle keskest soome kultuur-elu saab suurema osa oma elujõudu.

Selle uurimisetöö sihtkohaks on saanud rahvaelu kõik eriküljed, eiti viisid ja harrastused. Töö on teelikult korraldatud sel viisil, et osakond saadab 5-15-liikmelise (mees- ja naisliikmeid) rühma suve vaheajal umbes kuuajalisele retkele mingisse rahvakultuuri keskusse oma kodupaigas. Eeskujuna püsib rahvamuseumi ja sõnaraamatu toimkonna (Sanakirjasäätiö) algatusel 1925.—28. a. üle terve maa korraldatud uurimuste laad. Viimastel uurimusetkedel said tubli kooli isikud, kelledest paljud hiljem on toimunud juhtidena osakonna uurimusetkedel. Teiste esirinnas sammub sellel alal iseseisva algatusega Häme osakond, kes 1928. a. korraldas uurimusetke Tampere ümbrusse. Kohe järgnevail aastail korraldasid ka teised osa-

konnad samasuguseid retki, kus juures käesoleval aastal võib mõne osakonna uurimusetkede arvu arvestada juba viie peale.

Seesuguseil retkil peab piiratud aja tõttu töö olema osavõtjate vahel nii jaotatud, et igale jääb uurida üks kindel ala. Sellega on ära hoiatud ka töö pinnalisus. Retkel peaks siis tavaliselt olema nii palju osavõtjaid, et rahvaelu eri alad saaks kõik uuritud. Nii näiteks uuriks üks isik kalastuse ja metsastuse ala (niihästi etnograafia kui sõnavara seisukohalt), teine põllupidamist (võimalikult ka karjandust), kolmas meeste käsitöid ja tehnikat, neljas naiste tehnikat (kudumist jne.), viies ehitusi, kuues toimib päevapiltnikuna, seitsmes joonistajana jne. Igaüks valmistab oma ala üle kirjelduse, milline sisaldab peale etnograafilise ainese ka sõnavara. Põhjalikumaid tulemusi võib saavutada sel teel, et üks isik samal paigal korraldaks mitmekordselt uurimisi. Kuna

äraeksind „puhtad“ eestlased — eks neilgi ole omad isiklikud mured ja passiivset ametnikuverd, et ümbrusega vähe lusti on tegemist teha. Erandeid muidugi sellest kõigest on, kuid rahvuskultuurilise ühis-töö õhina-õhkkond niisuguses segaseltskonnas on väga visa sündima. Ja ümbruse rahvale võib pakutavast oma kultuurist jääda väga ametlik, paberlik, külm tunne. Oleks ju hää, kui teistes setu valdades eesti kultuurikandjate front oleks tihedam, kuid karta jääb, kas mujalgi lood on paremas korras. Niiikaua kui „keskvalitsusel“ Petseris on kultuuriküsimusis töötajate määramis- ja kinnitamisvõimu kaudu otustav sõna, on eesti kultuur võõrlaps Petserimaal. Segavaldades vähemalt, nagu Vilos, on kiriklikud tsentrumid vanast ajast vene rajoonides (Vilo vallas Mõlal, Pankjavitšas, Zalesjes) ja kuuldavasti kirikukeeleks on väheste eranditega

vene keel. Üks tubli setu eit, kellelega allakirjutanu möödunud suvel vestles mõne hää päeva, ei olnud kuulnud midagi Moosesest ega Aaronist (viimaks pika mõtlemise järele leidis, et *Muuzõs* olevat miski sõimusõna) ja teine pidas Ristija Johannese päeva *Krõstozõ ristezä* sünnipäevaks. Praegused kiriklikud olud mõnes setu nurgas vähemalt oma võõrkeelsete jumalateenistustega ei ava rahva silmi paremini kui tsaariaegsed.

Milleks need kurtmised Setumaal (õieti küll Vilo nurga) kultuuritöö olukorra üle? Näitamaks, et see maanurk, mis puutub eesti kultuuri juurutamisele sääli, ei saa läbi omade jõududega. On, tõsi küll, juba näha kohapäälgi mõnd koolist tulnud eestlasena mõtlevat noort, kuid nende ja kohapäälsete haridustegelaste jõud vajaks tuge väljastpoolt, Sise-Eestist. Oleks soovitav, et vii-

masel ajal tekkind rahvuslikud organisatsioonid võtaksid oma töökavva üheks punktiks ka setu kultuurtöö küsimuse ja jõududekohaselt paneksid käed külge sääli tege-likus eesti kultuuri pookimistöös, selle asemel et meie rahvuskultuurilistes tsentrumites asjata jõudu kulutada organiseerimatute rahvuslastega polemiseerimiseks. Tuleks kaaluda küsimust, kuidas juhtida Setumaale aktiivseid noori kultuurtöötajaid ja kuidas kiirendada setude maa kultuurilist järgijõudmist muule Eestile. See meie rahva andekas kild, kes meile on rahvaluule ja muude kultuurtraditsioonide kaudu säilitand vaagimatult väärtuslikke aardeid, väärub küll, et enam hoolt kantaks tema juhtimise eest moodsa kultuurivalguse poole. Akadeemilisel noorsool on selles töös kohane ja kohustuslik energiaraken-duskoht.

J. Mg.

õprijail on kasutada ainult õppevaheajad, siis on pikemaks ja põhjalikumaks uurimiseks kasutatud vanaid, juba lõpetanud isikuid.

Materjal, mis neilt retkilt on saadud, antakse tavaliselt üle soome rahvakeele sõnaraamatu juures töötavale „Sanakirjasäätiö'le“ või Rahvamuuseumi kogudesse uurijatele tarvitamiseks. Sel teel osakonnad suurendavad oma maakonda puutuvat teaduslikku vara, toimides sealjuures eelkõige korjajatena.

Mitmekümne üliõpilase väljasaatmine kuuajalisele retkele nõuab muidugi märgatavaid kulusid. Ei või nõuda, ega eeldada, et üliõpilased, kellest suur osa peab kasutama suvepuhkuse tööks, peaksid kandma need kulud. Osakonnad toetavad ettevõtet oma eelarve piirides, kuid suurem osa raha peab hangitama mujalt. Enne praegust kriisiaega olid laiemadki ringkonnad valmis toetama seda üliõpilaste ettevõtet, samuti saadi riigilt toetust. Kriisi raskusest on suletud mõnigi neist toetustest ja selletõttu on viimasel ajal ka uurimistöö raugenud.

Peale ülalmainitu leidub ka teis-

sugust koduümbruse uurimust. Nii on Satakunta osakonna omalaadsel algatusel toimetatud kogu maakonna pildistamist, mille sihiks on saada 500 à 1000 suurendust igast kihelkonnast. Seda ettevõtet toetavad rahaliselt selle maakonna vallavalitsused. Tööd on ühtlase hooga toimetatud alates 1929. a. Valmistatav pildikogu on vististi ainulaadne seesuguseist.

Eraldi tuleb nimetada osakondade tegevust maakondade fraseoloogiliste ainete kogumisel. 1931. a. kevadel korraldas Varsinais-Suomalainen osakond maakonna elanikkude seas võistluse rahvakeelsete vanasõnade mõistatuste ja fraaside korjamiseks. Rahatasu jagati üle viietuhanda marga. Võistlus õnnestus ja andis tulemusena 60.000 vanasõnateisendit. Samalaadne võistlus korraldati läinud talvel Etelä-Soome, Viipuri ja Savo osakondade poolt nende maakondades. Võistlused kestsid neli kuud, lõppedes märtsikuuga. Tulemus ületas ootused. Etelä-Soome maakond andis umbes 40.000 teisen-dit, Viipuri maakond umbes 100.000 ja Savo maakond üle 300.000 vana-

sõnateisendi. Nagu oodata võis, andis idapoolne Soome, nimelt Savo, naljade ja jutukuse aladelt märgatavalt rohkem ainet kui läänepoolsed maakonnad. Tähtis on sealjuures, et sel teel korjatud aines on suurepärasem kui seda kunagi küsimuse teel võiks kätte saada. Kõik sel teel kogutud vanasõnad kasutatakse valmistatava sõnaraamatu aineks. Kui arvesse võtta, et osakondade tööga on seni ainult võistluste teel korjatud üle poole miljoni vanasõna, siis selgub, kui suure lisa on osakonnad omalt poolt sõnaraamatule annud. See abi suureneb veelgi, kuna kuuldavasti juba tuleval talvel kavatsuvad mõned osakonnad korraldada samasuguseid võistlusi.

Niihästi teaduslike uurimusretkete kui ka võistluste korraldamise juures on osakondadel olnud suuri-maks kihutajaks huvi ja armastus oma kodupaiga vastu. Tahe oma sünnipaika võimalikult mitmekülgsest läbi uurida ja tunda ning oma kodupaiga murde vääriline esitamine soome murrete sõnaraamatus: need sihid on viinud osakonnad omavahe-lisele õilsale võistlusele.

Jooni soome üliõpilasspordist.

Eesti ja soome üliõpilastel on vastastikkult kokkupuutumist mitmesugustel harrastusaladel. Üks selliseid alasid, kus ühist teotsemist võib tähele panna, on sport. Eesti üliõpilased kindlasti tutvunevad häälmeel mõningate ridadega, mille sihiks on pilti anda tänapäeva soome üliõpilasspordist.

Et paremat pilti saada, siis vaatleme alul soome üliõpilasspordi organisatoorset külge ja selle hilisemat arengut. Keskorganisatsiooniks on Soome Akadeemiline Spordiliit (Suomen Akateeminen Urheiluliitto (SAUL)). Selle liikmed, või alluvad seltsid olid veel eelmisel aastal kõigi ülikoolide spordiseltsid, sõjakool ühes arvatud. Kuid selise alajaotuse ebaotstarbekohasus tuli nähtavale muuseumis meeskondade esivõistlustel, kus Helsingi Ülikool oli teistest kõrgematest õppeasutistest palju tugevam ja kus teistegi kõrgemate õppeasutiste jõuvahekor-

rad olid ebaühtlased. See ebatasasus johtus ülikoolide suurusuhteist. Viimase aasta lõpul siirdutigi teesugusele korraldusalusele.

Seeläbi on SAUL-i üksikliikmed nüüd ülikoolide osakonnad, ja see korraldus on osutunud otstarbekohaseks. Hoopis raskemalt lahendatav küsimus on see, kes on õigus-tatud esindama oma osakonda meeskonna-võistlustel, kuna õppejuhised, registreerimistähtjad jne. on eri ülikoolides ja teaduskondades lahkuminevad. See küsimus ongi praegu käsitlusel SAUL-i määrustekomisjonis, kes tänavu sügisel esitab SAUL-i aastakoosolekule ettepaneku küsimuse lahendamiseks.

Igas osakonnas on sporditoimikond, mis vastab tavalise spordiseltsi juhatajale. Helsingi üliõpilastel on päälle selle oma spordiselts, kus osakonnad on liikmeks.

Keskorganisatsioonina jaguneb SAUL eritoimkondadesse, millede

jagunemiseluseks on üksikud spordialad, nagu kergejõustik, suusatamine, võimlemine, ujumine j. t. Eritoimkondadest on tähelepanu vääriv, et parajasti organiseeritakse SAUL-i nais-toimkonda, sest nais-sport on soome naisüliõpilaste keskel võitmas tähelepanuvääriva seisukoha.

Olgu veel tähendatud, et SAUL saab tegutsemiseks vajalised summad vähesest riiklikust toetusest ja liikmesorganisatsioonide osamaksudest. Iga liikmesorganisatsioon, osakond, maksab semestris Smk. 1.— igalt liikmeksolnud mees- kui ka naisüliõpilaselt.

Mis puutub soome üliõpilasspordi võistlus külge, siis on see pääjoontes endine, nimelt et SAUL korraldab akadeemilised esivõistlused — nii isikutevahelised kui ka meeskondadevahelised — ja et iga ülikool peab omi esi- j. t. võistlusi. Eriti on mainitav, et ka naistele

korraldatakse esivõistlusi; ujumises ja suusatamises nii isikutevahelisi kui ka meeskondadevahelisi (osakondade vahel), pesapallis ja samuti tennise üksikmängus. Kuid ka teised spordialad on saanud naisüliõpilasist innukaid harrastajaid. Olgu mainitud ses mõttes jalgpall. Käesoleva aasta kevadel korraldasid Tehnilinen Korkeakoulu ja Kauppakorkeakoulu naisüliõpilased jalgpallivõistluse olümpia-kapitali hääks. Võistlusele kogunes palju vaimustatud pealtvaatajaid. Sportlikult tasemelt rahuldab võistlus küll vaevalt minimaalsed nõuded ja tootis seetõttu vaatajaile eriti lustakaid hetki.

Võistlus on spordielus tähtis tegur. Kuid vähemalt sama tähtis on nõuandetöö. Sellele küljele ongi pühendatud endisest rohkem tähelepanu, varsti pärast SAUL-i ümberorganiseerimist. Ses mõttes korral-

dab SAUL spordikursusi mitmesugustel spordialadel. Õpetus kursustel on nii teoreetiline kui ka praktiline. Nende kursuste siht on levitada sportimisoskust ja -huvi „laiematesse hulkadesse“ ja neidki jälgivad hulgaliselt naisüliõpilased. Mainitud kursused ja SAUL-i uus organisatsioon moodustavad tähtsa arenguastme soome üliõpilasspordis. Varem oli mainitud sportlik kasvatus üksikute osakondade hooleks. On arusaadav, et osakondade võimalused on sellises tegevuses silmnähtavalt kitsamad kui ühise liidu, SAUL-i, ja seepärast spordiõpetus varem ei olnudki küllalt mõjukas. Kuid, nagu tähendatud, on sellesse olukorda toodud suur muutus ja juba nüüd võib panna tähele, et uus korraldus annab häid tulemusi. Sportimisoskus ja -harrastus üha levivad, saavutiste-tase paraneb.

Eriti on põhjust mainida, et

SAUL-i poolt on korraldatud juba mitmel talvel spordivõimlemise harjutusi, milliste mõte on võistlejate treenerimine ja harrastajate kehaline virgutamine.

Viimaste aastate kogemusi arvestades võib soome üliõpilasspordi lähemaajaline rada endisest selgemalt näidata seda, mis puutub häade tulemuste saavutamisse endaaitemise teel.

Loodan, et käesolev kirjutis esitab eesti üliõpilasile seda, mis siin praegusel hetkel on huvitavat. Samas ühenduses ei saa mainimata jätta seda, et Helsingis peetavad SELL-võistlused ja Eestis veedetavad hõimupäevad on pea samal ajal. Selliste tähelepanu väärivate kokkupuudete korraldamises suurem paendlikkus on enam kui soovitatav.

Eero Rönkä.

Hõimlasi külastamas.

Matkamärkeid liivlaste rannikult.

Huvi väikese hõimurahva, liivlaste vastu, mille algatas minus juba kaheksa aasta eest prof. Kettunen loengute sari liivi keele üle ja mida süvendas Hõimuklubis teotsemine kogu üliõpilaspõlve kestel, leidis täielist rahuldust alles möödunud suvel. Käesoleva aasta juulikuus nimelt avanes nende ridade kirjutajal võimalus koos ühe hõimuhuvilise eesti ülikooli õppejõuga külastada omal ajal suure ja vägeva liivi rahva püsima jäänud liikmeid, veeta nende meie lähimate hõimlaste keskel mitmeid ilusaid ja päikesepaistelisi suvipäevi ja heita põgusat pilku nende tänapäeva.

Matka alustasime Tartust jalgrattail, läbisime mõnepäevalise sõiduga Põhja-Lätimaa, peatusime Riias ja jõudsime nädala pärast Talseni linna Kuramaal. Talsenist, sellest väikesest seitsmel kingul asetsevast juudilinnast, jäi meil sõita liivlaste asukohtadeni ainult veel 60 km. Selle matka tegime kitsarööplisel raudteel ja meil kulus selleks ligi kuus tundi. Seega mitte just väga kiire sõit.

Oma sihtpaigas, nimelt Ira e. Mazirbe jaamas ja selle ümbruses loodame kuulda juba ka liivi keelt, ei kuule aga muud kui lätit. Ira küla on olnud omal ajal puht liivi küla. Raudteega ühes on tunginud külla lätlased ja võtnud kõik tähtsamad ametid ja asutised oma

kätte. Ka talusid on läinud nende kätte. Iras on praegu ainult kümme perekonda liivlasi. Läti keel valitseb igal pool.

Siiski esimene inimene, keda kohatasime Ira külas, oli liivlane, üks liivi perenaine, kelt küsisime teed Lepste tallu. Aga jällegi iseloomulik selle juures: esimene sõna, mille lausus see liivi naine, oli lätikeeelne „Iudzo“ (= palun). Aga südame teeb rõõmsaks, kui leiad end üle hulga aja võõral maal rännates äkki oma hõimlaste juurest. Otsime üles liivi õpetaja hr. Lepste talu ja meid võetakse vastu kui oma inimesi. Oleme siin kui kodus ja jääme siia peatuma ja puhkama mitmeks päevaks.

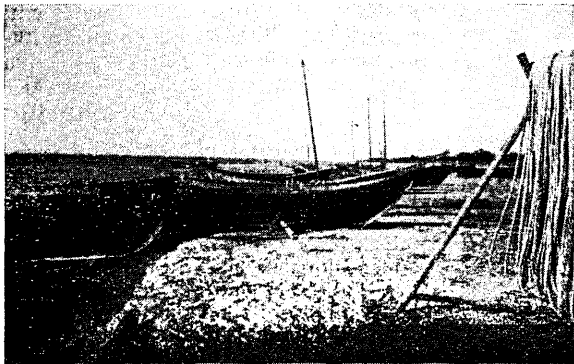
Liivlasi on praegu järel veel umbes 1000 inimese ümber. Nad asuvad Kuuramaa kõige põhjemas osas mere ääres, vastu Sörvesäärt. Lätlased tungivad liivi külastesse. Liivi asustuse segunemiseks läti asustusega on aidanud suuresti kaasa maailmasõda. Rahvas lahkus sõja hädaohu eest külastest. Teiste hulgas evakueerusid ka liivlased. Pärast sõda ei tulnudki neist kõik enam tagasi. Tühjaks jäänud talud võtsid siis oma kätte lätlased. Kõige puhkam liivi küla on Sikragi, kus liivlasi leiduvat kuni 80%. Võrdlemisi hääd liivi külad on ka Ire, Košrag ja Pitrag; vähem liiviline on Kookka küla.

Liivi keele kõrval räägivad liivlased ka läti keelt. Lapsed õppivatki esimesena selgeks läti keele, kuna hiljem õpitavat liivi keelt.

Koolides on õppekeeleks ainuvalitsevalt läti keel. Õpetajateks on lätlased, kes liivi keelt üldse ei oska. Ainult üks tund nädalas on liivi keelt. Seda õpetab liivi õpetaja hr. Lepste, kes sõidab talvel ühest koolist teise, viibides iga päev ise koolis.

Kuidas seesuguses olukorras asi kujuneb, on igale selge. Siiski on liivlastel väljavaateid, et asi ses suhtes muutub. Nimelt panevad nad lootused oma noortele seminaristidele. Ühe soome professori toetusel õpib nimelt viis liivlast läti seminarides. Paari aasta pärast lõpetavad nad seminari. Ja lätlaste poolt on lubatud, nii pea kui need liivlased on õpetaja kutse omandanud, korraldada asi nii, et nad pääsevad liivi koolidesse õpetama. Kui see lubadus ainult ei jää lubaduseks!

Ka seltsielu saaks nende noorte õpetajatega uut hoogu. Praegu puuduvad juhid. Need, kes omal ajal, liivi rahva ärkamisaja koidikul teotsesid, on juba vanaks saanud ja ei leidu neil enam seda indu nagu tolal. Ka on lahkunud kaasa aidanud loiduse tekkimiseks. Nii näiteks seisab ikka alles surnud punktil liivi seltsimaja ehitamise küsimus, kuigi materjal on kohale veetud ja summad Eestis ja Soomes toetamiseks

Liivi mererand Sikragi küla kohal.

Kolme hõimu esindajaid. Paremalt alates: pastor Erviõ, dots. Tagepera, pr. Lepste, Liivi õpetaja hr. Lepste, prl-d Lepsted.

on olemas. Aga on tulnud uusi takistusi. Ei ole ühtmeelt seltsimaja koha küsimuses. Nagu värskendavaks tuuletõmbeks on uue Liivi Noorte Ühingu tekkimine Sikragisse. Eestvõtjaiks on just noored noored seminaristid. Loodetavasti kujuneb sellest uuest algatusest elujuline keskus, kes suudab koondada liivi noori, suudab teha haridustööd ja õhutada rahvustunnet väikese liivi rahva seas.

Praegust seltsielu takistab ka see asjaolu, et liivi külad asuvad üks teisest õige kaugel. Nii näiteks on Koolka külast Irasse 20 km. Noori, kes tahaksid koos käia laule õppimas või näitemängu harjutamas, takistab see kaugus. Edaspidi, kui iga liivi küla saaks omale liivi õpetaja, võiks koondumine sündida külade kaupa.

Hää lahenduse on leidnud kiriku küsimus. Omal ajal käis Ira kirikus jutlustamas Riia eesti õpetaja, kuna Ira kogudus on väike ja ei jõua omale ise õpetajat pidada. Aga Riia eesti õpetaja ei ole kuni siiani suutnud ära õppida liivi keelt ja jutlustas läti keeles. Nüüd on aga soomlased asjale toonud paranduse. Narva ja Ingeri soome koguduse õpetaja käib nüüd ka liivlaste juures jumalasõna kuulutamas. Algul eesti keeles jutlustades, on ta varsti ära õppinud liivi keele, ja võib nüüd liivlastele nende oma keeles jumalasõna kuulutada.

Liivis liikudes oli meil juhus kohata ka iseteadlikke liivlasi, kel on usku väikese liivi rahva tulevikku ja kes tahavad tema hääks töötada. Nii kõige päält need noored seminaristid, kes valmistuvad õpetajateks liivi rahvale. Meile jäi meelde ja valmistas erilist häädmeelt ja uhkust ühe noore Sikragi seminaristi-liivlase esinemine, kes iseteadlikult ja iseisvalt suhtus liivi asjadesse. Tema õngi uue Liivi Noorte Ühingu hing. Jutuajamine temaga oli meeldivamaks hetkeks meie Liivi matkal.

Seminaristid katsuvad juba nüüdki kooli vaheajal teha seltskondlikku

tööd. Nii oli käsil koorilaulude õppimine liivikeelse jumalateenistuse jaoks. Üks seminaristidest peab Sikragis ka liivi lasteaeda. Algul läinud kõik hästi, kuigi oli tegemist sellega, et lapsed ei räägiks omavahel läti keelt. Hiljem hakanud aga mõned vanemad keelduma saatmast oma lapsi. Ja mitte ainult need vanemad, kellest üks on lätlane. Ei olevat palju aidanud ka kompvekid, mida lastele meelehääks jagatud. Aga siiski töö kandvat vilja.

Liivi keelest võib väga kergesti aru saada. Oma neljapäevase Liivis viibimise ajal õpime juba kaunikesti seda hõimukeelt „rõkandama“ (= rääkima): „j u v a p ä i v a“ (= hüva päeva, tere), „j u v a õ d a g“ (= tere õhtust), „p i š k e“ (= väike, pisike), „k n a š“ (= kaunis) jne. Läti elementidest on silmapaistvam sidesõnad „u n“ (= ja) ning „b e t“ (= aga). Õpime selgeks isegi ühe liivikeelse laulu:

Min izamaa, min sindimaa
uod aarmaz raanda sa,
kus lainõd mierstõ vierõbõd
ja raandan suudõ aandabõd.
Min aarmaz iilmas uod set sa,
min tõvrõz izama!

Liivi Haridusliidule saadavad mõned eesti ajalehed prii eksemplari. Praegu käib „Päevaleht“ ja „Kaja“. Varem on saadetud ka „Postimeest“ ja „Vaba Maad“. Oleks muidugi soovitatav, et eesti ajalehed ka edaspidi meeles peaksid „pišket“ hõimurahvast. Eesti keelest saavad liivlased kergesti aru. Paljud neist isegi räägivad eesti keelt, kuna enne ilma sõda oli liivlastel elav läbikäimine saarlastega.

Otsime üles Liivi rahvamehe ja vaimutegelase hr. Stalte. Hr. Stalte on tõmbunud viimasel ajal tagasi kõigest seltskondlikust tööst ja teotseb nüüd intensiivselt vaimlisel alal. Tema kätse on usaldatud piibli tõlkimine liivi keelde. Tema töölaualt leiamegi kümnekond piiblit, teiste hulgas ka eesti- ja soome-

keelsed. Piibli kirjastavat soomlased, kuna lätlased on hoolitsenud selle eest, et see ettevõtte ei saa toetust Briti Piibli Seltsilt: liivlased olevat mässaja rahvas, mida tõendavad nende kuninga Kapbergi lugu.

Irass elades käime vaatamas ka Sinimägesid, kõrgemat kohta Liivis. See on endine merekallas, tuletub meelde meie põhjarannikut, ainult madalam on ta. Metsavahi talus käime teed küsimas. Kaks eite katsuvad meile läti keeles juhatust anda, aga sellest ei saa meie palju aru. Alles siis, kui hakkame oma keeles pärima, selgub, et teine nais-teist on liivlane, ja nüüd jõuame kõiges selgusele. Leiame kätte kohaliku metsaüleme, kes meid juhib kõrgesse tulitorni.

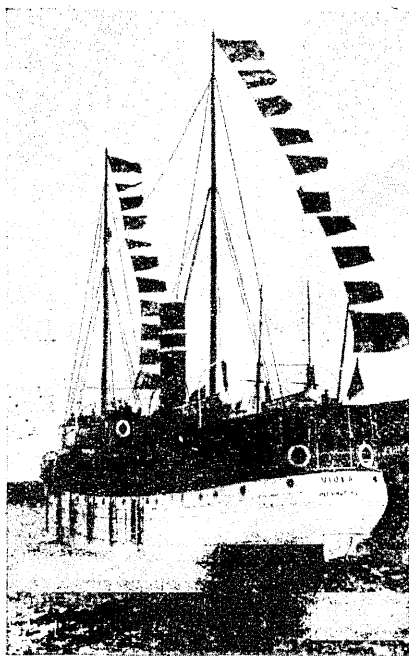
Siit kõrgelt, 100 meetrit üle merepinna asuvast punktist, võime vaadelda all laiuvaid tumedaid metsi ja sinetavat merd. Viimase aja kuumad ilmad on põhjustanud Kuramaal, kus asuvad suuremad Läti metsaalad, metsapõlemist, ja meiega näeme eemal tõusvat suuri suitsusambaid. Merepind on võrdlemisi vaikne ja õhetav õhtutaevas värvib selle violetseks. Eemal luuglevad purjekad ja sõuavad kalavened. Kaugemal sinetab Sõrve rand ja valgendab Sääre majak.

Koõragi külas külastame Liivi Haridusliidu sekretäri hr. Valgama't, kes käinud mitut puhku ka Eestis ja Soomes ja kes vabalt räägib eesti keelt. Saame pilgu heita tema talupidamisse ja tutvuda nende raskustega, millega tuleb võidelda liivi põllumehel. Põllumaad on rannas viletsad. Selleks on endine merepõhi — ebatasased liivased seljakud ja nende vahel leiduvad madalamad soised kohad. Viimaseid on püütud täita, aga see nõuab palju vaeva. Tuleb rannast vedada tuhandeid koormaid liiva, enne kui soost põllumaa saab. Selle eest aga kasvatatakse hiljem ilusat vilja, nagu võime ise veenduda. Põllud on piiratud aiaga, nagu kuuleme, kaitseks mets-

sigade eest, keda leiduvat ümbruses palju ja kes teevad viljale suurt kahju. Eriti rükkuvad nad kartulipõlde. Et neid öösi põldudest eemale peletada, selleks tehakse põldude äärde ööseks tuli üles või jäetakse hobune ööseks põllu äärde sööma.

Üldiselt võib ütelda, et liivlaste majanduslik olukord pole just kadedatav. Nende asumisaladeks on ainuüksi rannakülad ja ranna maad pole kuskil viljakasvatamiseks soodsad. Samuti on tulu kalastusest väike, kuna kala hinnad viimastel aegadel Lätis on õige tunduvalt langenud. Vähe leidub seepärast liivlasi, kes on suutnud end töötada üles paremale järjele. Ehitised nende küldes on väikesed ja viletsad. Tähelepanav asjaolu on ka see, et kaupmeesteks liivi küldes on enamasti lätlased.

Lõpuks tahaksin lausuda veel mõne sõna ka teist, väikesed liivi rannad ja avar liivi meri. Kuumadel juulikuu päevadel, mil hõõgum päike õhu palavaks kütnud, leidsume karastust mere jahutavatest ja soolastest voogudest ja laskime kiigutada end kõrgetest merelainetest, et siis taas küpseda kõrvetaval ja siid-peenel rannaliival, kaitstud külmade idatuulte eest kõrgete düünidega, mil kasvavad madalad maaliliselt kaunid rannapedakad. Tüünedel õhtutel võisime sõuda merele ja nautida lainete aeglasest veeremisest ja loksumisest

„Viola“ väljub eesti üliõpilastega Tallina sadamast I Soome-Eesti Üliõpilaspäevadele Helsingis, 8—12 okt 1925.

vastu paadi serva. Suurepäraselt pilti pakkus aga liivi paadivalgam. Mitukümmend kalapaati reastikku mööda randa ja nende vahel kuivavad kalavõrgud — kõik see sinivioletsel suviõhtu mere taustal!

Õhel säärasel vaikselt õhtul kihutasime piki rannajoont mööda lainetest uhutud rannaliiva, mis moodustas suurepäraselt sileda ja asfaltkõva jalgrattate, minema neist mõne päeva jooksul nii armsaks saanud liivi küldes, saatjaks lahete hõimlaste pilgud. Tahaksin loota, et sel „piške'l“ hõimurahval jätkub tahet ja visadust püsimiseks kõigis tormides ja et liivi keel, „randa kiel“, kostaks ala neilt liivastelt liivi randadelt.

Elevust ja ergutust toovad liivlaste küldes ja aitavad selle rahva iseteadvuse ja rahvustunde püsimiseks suurel määral kaasa hõimlaste, eestlaste ja soomlaste küllaskäigud. Seni on ainult vähesed soomlased ja eestlased siin liikunud. Kõige tuntumad neist liivlaste seas on prof. Kettunen ja dr. Loorits. Tuloks küll eestlastel ja soomlastel edaspidi rohkem tähelepanu omistada sellele väikesele hõimurahvale. Kõige mõjusam on isiklik kontakt ja õlutus. Sellepärast, kel vähegi võimalik, otsigu üles see hõimurahvas ja veetku siin suvel kas või mõnedki päevad. Tasuks on see ja südamlük vastuvõtt.

Harald Jänes.

Muljeid ja märkmeid suviselt Soomerännakult.

Lõpp ühekülgele informatsioonile!

Suvi Soomes on rohkesti uutpakuv. Ta võimaldab matkajale nautida võrratuid looduse pilte, esitab ilusaid näiteid põhjamaa omapärasest arhitektuurist, näitab ürgjõulisi inimtüüpe, kes aga on meiega võrreldes vähem liikuvad ja pikaldasema kohanemisega. Akadeemiline kodanik leiab Soomest hoopis erilistel alustel organiseerunud üliõpilaskonna ja üliõpilasorganisatsiooni tüübi.

Mõlema maa üliõpilasorganisatsioonid on saanud oma sõpruslepingutega ja vastastikuste pidustustega — Soomes eriti märgitavad „kesäjuhlat“ — tänapäeva hõimusõpruse reaalseks kandjaks. Kitsamate ringidena on nad võimelised looma tihedamaid sidemeid ja kasvatama sõprust. Täiesti õigel teel on ka need organisatsioonid, kes Tartu õppima tulnud soomlasi-stipendiaate oma liikmeks võtmiseks on

oma perega tihedalt sidunud. Just sel teel jõutakse üle paljastest, kaunikõlalistest fraasidest, jõutakse realteedini. Teineteise õieti mõistmist ja õiges vaimus arendatud sõprust on meil vaja!

Üliõpilasorganisatsioonide — vaheline läbikäimine on kergitanud eesti ja soome akadeemilise pere suhetesse uue probleemi. Soomlased tahavad meilt õppida, võtta osakeste kaupa ehituskive, et luua oma tuleviku üliõpilasorganisatsioonile uut alusmüüri. Siin peaks püüdma eesti üliõpilasorganisatsioonid ise kaasa aidata, sest ühtlased organiseerimisvormid loovad ka taimelava tihedama sõpruse tekkimiseks.

Tervitava nähtena on mõlema vennasrahva üliõpilasnoorsoo vahel viimaseil aastail süvenenud üliõpilasvahetus. See on vahend, mis viib ärksaid noori kontakti soome

laiema seltskonnaga. Need noored on rahva ja riigi seisukohalt meie olukorra ja kultuuri tutvustajad. Nad on otseses mõttes informatsiooni allikad. Üliõpilasvahetusega naabermaale siirdunud kõrval omandavad veel ulatuslikuma mõju stipendiaadid. Ühe kogenud „kesäviera“ mõjuring on küllalt suur ja lai, ta suudab hea tahtmise juures oma asupaigas täiesti asjaliku ja õige informatsiooni eest hoolitseda.

Üliõpilasvahetusega ja stipendiumide kaudu vennasmaale läinud akadeemilised kodanikud on üliõpilaskonna esindajad. Neil on kohustus olla neid saatnu üliõpilaskonna vastu lojaalne ja õiglane. Nad on nagu välissaadikud. Üliõpilaskonnal on aga õigus neilt nõuda korrektsust ja isegi teostada kontrolli, kui see osutub vajalikuks. Soome seltskonnas, kui ka meil võe-

takse paljudel juhtumel stipendiaate ja „kesävieraid“ teatud lugupidamisega, mis väärne poolametlikele külalisile ja hõimusõpruse idu kandjaile. Eesti Üliõpilaskond on nende välisesindajate ja stipendiaatide saatmise kohustuse asetanud oma välisostoimkonnale ja Akadeemilisele Hõimuklubile.

Mis aga Soomes kummalisusena õige tihti kõrvu torkab, on äärmiselt vildak informatsioon Eestist ja Eesti Üliõpilaskonnast. Ja informeerijaiks on tihti meie üliõpilaskonna stipendiaadid ja üliõpilasvahetusega Soomes viibivad üliõpilased. On olemas rida „diplomaatlike suvivõõraid“, kes unustavad ära oma kohustused ja seisukoha ning astuvad oma ilmavaate (pahempoolne!) ja organisatsiooni teenistusse.

Siinjuures tohin vihjata paarile vähemale pahempoolse ilmavaatega üliõpilasorganisatsioonile, kelle liikmeskond otse järjekindlusega juba aastaid on püüdnud vallutada Soomest saadavaid soodustusi ja selle kõrval informeerinud kõiki võimalikke soome ringkondi meie üliõpilaselust täiesti vastuvõtmatu ja võõras vaimus. Veel imelikum, et sellist kahepalgelist „kultuuri tööd“ julgevad teha ka samadest ringkondadest pärit olevad meie ametlikud stipendiaadid. Nende pahempoolsete organisatsioonide niiditõmbajad on suutnud ajajooksul, ilma et seda rahvuslikult mõtlevald seltsid ja korporatsioonid oleks märganudki, luua Soomes hoopis erilise õhkkonna. Kui kummaline ka, kuid selle mürgitatud õhustiku mõjul ollakse vaenulik meie valitsevale üliõpilaskonnale või võetakse väljaspool eelnimetatud paari, kõiki teisi organisatsioone õlgade kehitusega.

Sellise valel alusel süvenenud vaateviisi välja juurimine on raskustega seotud ja nõuab palju vaeva.

Tallinna Tehnikumi Üliõpilaskonna esimees ksv. **Valdemar Leevald**, kes üliõpilaspäevadel viibib Tartu Üliõpilaskonna külalisena.

Milles seisavad põhjused.

Viga on õieti üliõpilaskonna ja teiste organisatsioonide loiduses ja tähelepanematuses. Meie oleme märganud seesuguste tegelaste väljaastumisi vaid ajuti, kui mõnes soome ajakirjas ilmus trükisõnas mõni Eesti Üliõpilaskonnale mitte heatahtlik kirjutis. Meie oleme need artiklid seedinud meelepahaga, kuid pole viitsinud faktist mingisuguseid järeldusi teha. Meie üliõpilaskond on mõnikord isegi toetanud talle enesele vaenulike inimeste stipendiaadiks saatmist. Samuti on üliõpilasvahetusega kõigile antud võimalus soodustusi Soomes kasutada. On ju õige, et demokraatlik ühiskond eeldab üheõigust, kuid ühiskonnale pahatahtlike elementide tegevuse tõkestamiseks peab ka abinõusid olema! Muidu seisame varsti sellise olukorra ees, et Eesti Üliõpilaskond kaotab Soomes täielikult oma huvipiirkonna. Soome saab võistlevate

organisatsioonide informatsiooni võitluse tallermaaks, millel ei keeldu kaasa töötamast ka mõned autoriteetsemadki isikud samast kitsast ringist. Eesti Üliõpilaskond on väljendanud avalikult oma rahvusmeelset ja on rakendanud erinevaid aluseid seivvad organisatsioonid, seltsid ja korpid, mõneski küsimuses ühistööle. Meie seisame sisemiselt üliõpilaskondliku terviku ees ja unustame vastolud. Kui nõnda — siis on vaja välitegevuselegi õiget suunda, on vajalik kindel välispoliitiline programm. Selle programmi esimesi nõudeid olgu: hävitada meist väärinformatsioon välismaal. Ei ole kuidagi loomulik olukord, et üliõpilaskonna abiga ja üliõpilaskonna sildi all antakse väärainformatsiooni, mis kutsub imestuse esile välismaaliskis. See olukord on ebaloomulik ja aidata võime esijoones enese revideerimisega.

Üliõpilaskondlikul tervikul on viimane aeg juhtida tähelepanu seesuguste väärnähtete peale ja tunda laiemat huvi selle vastu, mis meie hõimutöö alal tehakse. Kui ei saada muidu asjast üle, siis tuleb teostada otse kontrolli, et veenduda, kui vääralt mõned ringkonnad on kasutanud seda ala.

Hõimutöö on leidnud meie üliõpilaskonna enamikus vaid välist harrastust, kuna sisse on vähe tungitud. Soomlased on informatsiooni küsimuses palju sirgjoonelised. Nad pakuvad võõrale seda, mis neil on ja millest mõeldakse. Meil aga tahavad teatavad ringkonnad teha hõimutöö organisatsioonide huvide ja ilmavaate levitamise objektiks, unustades sealjuures üldse huvid ja üliõpilaspere kaugelt suurema enamiku, kellel on õigust ja põhjust siin vahele astuda. Eesti ja Soome hõimutöö ei tohi olla poliitiliselt ühekülgsed organisatsioonide tallermaaks ja taimelavaks, kus kasvatatakse omale tulevasti „tegelasi.“

Edgar V. Saks.

Üliõpilaskonna Edustuse koosolek.

17. sept. s. a. kl. 20.

Koos 21 ksv. ksv.
Juhatas ksv. Tõnisson ja
ksv. Tasso.

Protokollib ksv. Treumuth.
Päevakorras: 1. Protokoll.
2. Valimised. 3. Aruanded juhatus

ja toimkondade suvisest tegevusest.
4. Läbirääkimised.

Ksv. Treumuth'i ettepanekul vahetatakse 2. ja 3. pp. järjekord.

1.

Protokoll 6. V 32 kinnitatakse esitatud kujul.

2.

Ksv. Tõnisson esitab aruande juhatusse suvisest tegevusest. Juhatusse koosseisuid on peetud 10. Rohkesti tööd on toonud ülikooli juubelpidustuste ettevalmistamine. Üliõpilaskonna poolt korraldati juubelil suur ball ja eelõhtul ksv. ksv. ja vil. vil. ühine tõrvikrongikäik, milline lõppes Toomiorus omapärase ja ilusa lõpposaga. Üliõpilaskonna külalistena viibisid juubelpidustusel Soome, Läti, Leedu, Rootsi ja Tallinna üliõpilaskondade esindajad.

Juhatus on suvel tegelenud veel omaabiküsimustega. Üliõpilasköök revideeriti, uus majandustoimkonna juhataja asus kohale, korraldati laialdane inventuur, on tehtud remonte ja ümberehitusi köögi juures. Välja on töötatud haigekassa põhikiri ja määrustikud. Ülikoolilt seni kinnitust ei ole saadud. Toetuse palvega on pööratud Haridus- ja Sotsiaalministeeriumi poole, kust on lubatud kr. 2000 tiisikuse vastu võitlemiseks üliõpilaskonnas.

Tööstööbüroo asjus on peetud läbirääkimisi linna tööstööbürooga ja Haridus-Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakonnaga. Statistika keskbüroo võimaldab üliõpilaste majanduslikku olukorda selgitava ankeedi läbitöötamise. Ankeedi sundusliku korraldamise kohta on saadud ülikoolilt jaatav otsus.

Välisloimkond on korraldanud suvevahetust ja esindajate kaudu osa võtnud CIE konverentsidest Riias. Ekskursioonide vastuvõttu sel suvel ei olnud, samuti ei korraldatud ise ekskursioone, kuna majanduslik olukord nende korraldamist takistab.

Üliõpilasleht andis välja ülikooli juubeli puhul õige suure ja väarika erinumbri.

Ksv. Jakobson annab aru haigekassa toimkonna tegevusest. Suve jooksul koostati toimkonna kodukord ja arstliku järevalve kontrollleht. Ka on koostatud abistamise kavad ühes kalkulatsioonidega. Ülikooli poole on pööratud palvega lubada haigekassa otstarveteks 2% õppemaksust, kuid palvele vastati eitavalt. Sügisel oli asi uuesti arutusel. Ka seekord ei peetud võimalikuks haigekassat toetada ja peeti senistki üliõpilaskonnale antavat summat suureks. Ka erisummadest ei lubatud toetust. Arstliku järevalve küsimuse kaalumiseks on moodustatud komisjon, kuhu kuuluvad rektor, prorektor, arsti- ja usuteaduskonna esindajad ja üliõpilaskonna esindaja.

Ksv. Tõnisson: nagu aruandest selgus, peame konstateerima, et ülikool on korduvalt näidanud vastutulematust üliõpilaste hädavaljakkudele ja küllaltki õigustatud nõudeile. Mitmed välismaa ülikoolid ravivad üliõpilasi tasuta, meil aga ei peeta võimalikuks arstiabi

millegagi toetada. Üliõpilaste tervisliku olukorra vastu võiks õigusega oodata ülikoolilt natuke suuremat huvi. Avaldab Edustuse nimel haigekassa toimkonnale tänu astunud sammude eest.

Ksv. Jaako annab ülevaate tööstööbüroo lähemaist kavatsustest: büroo loodab tegevust alustada lähemal ajal. Ruumid tulevad muretsema ja inventari. Juba enne ankeedi korraldamist avaldab büroo teadaanded, et tööd vajavad ksv. ksv. isiklikult võiksid büroo poole pöörata ja vastavad lehed täita. Nende lehtede alusel saaks otsida kohti.

Aruannete kohta sõna ei võeta.

3.

Ksv. Tõnisson teatab, et ta elukoha muutmise tõttu on sunnitud lahkuma üliõpilaskonna esimehe kohalt ja palub üles seada uusi kandidaate.

Tudengkonna uus seff
ksv. Robert Tasso.

Kindel sõnas ja vankumata teos. Ei armasta pikki jutte ega kõveraid teid.

Ksv. Ronimois esitab ksv. Robert Tasso.

Teisi kandidaate ei esitata. Hääletamisel poolt 19, vastu 1, erap. 1. Seega on üliõpilaskonna esimeheks valitud ksv. Robert Tasso (Ü. S. Liivika).

Ksv. Tasso asub koosolekut juhatama.

Ksv. Tasso: tänan Edustust mulle avaldatud usalduse eest ja avaldan lootust, et hätahtlik koostöö, mis on Edustuses seni valitsenud, ka tulevikus kestaks. On ettevõtteid, mis üliõpilaskonna teraviku huvides küllalt tähtsad ja mis, nagu aruandest selgus, ei leia väljaspoolt küllaldast tuge. Seda enam tööd jääb meie õlule. Selles töös palun kõiki üksmeelselt kaasa tulla. Seni tehtud töö eest avaldan kõigi Edustuse liikmete nimel lahkunud esimehele ksv. Tõnissonile tänu.

Kuna ksv. Ilmar Tõnisson on ka Edustusest lahkunud, tuleb nimekirja nr. 13 järele asemele kutsutuks ksv. Hint.

Valimisele tuleb ksv. Tasso asemele uus majandustoimkonna juhataja.

Ksv. Silla ettepanekul kuulutatakse koosolekule 10 minutiline vaheaeg.

*

Koosolek algab uuesti kl. 21.15. Ksv. Kuremaa ettepanekul kuulutatakse uus vaheaeg 5 minutiks.

Koosolek jätkub kell 21.40.

Majandustoimkonna juhataja kohale esitab ksv. Kuremaa Üliõpilaseltside Rühma poolt ksv. Hint'i.

Ksv. Sild teatab, et Eesti Korporatsioonide Rühm ei pea võimalikuks esitatud kandidaati pooldada, kuna ei pea loomulikuks, et ksv., kes esmakordselt tuleb Edustusse, asetatakse nii vastutusrikkale kohale. Eesti Korporatsioonide Rühm näeks sellel kohal Edustuses juba pikemat aega tegutsenud seltside rühma liiget ksv. Otsa. Esitan ksv. Otsa kandidatuuri.

Ksv. Ots keeldub.

Ksv. Veidenbaum: Edustuse ühe vanema liikmena pean konstateerima, et üliõpilaseltside praegune teguviis on imestustäratav ja üliõpilaskonna terviku huvide seisukohalt võõrastav. Majandustoimkonna juhataja kohale, kelle tegevuspiir on küllalt laialdane ja vastutusrikas, tahetakse asetada isik, keda suurem enamik ei tunnugi, ja kes esmakordselt tuleb Edustusse. Ka selles suhtes on Edustuses seni valitsenud traditsioonid ja need pööravad kokku praeguse sammuga. Ei leia võimalikuks pooldada sellele kohale nii vilumatut kandidaati.

Hääletamisel poolt 11 häält, vastu 7 häält, erapooletuid 2. Seega on majandustoimkonna juhatajaks valitud ksv. Artur Hint (EÜS).

4.

Läbirääkimised.

Ksv. Veidenbaum annab ülevaate üliõpilaspäevade kavast. Olulisema uudusena mainib, et maa ja kultuuri tutvustamise otstarbekohasemalt korraldamiseks on kõik osavõtjad jaotatud 3 rühma: üldkultuuriline, põllumajanduslik ja tehniline. Viimane on mõeldud Tallinnas ja Kohtlas.

Kannab ette üksikasjalisema kava.

Ksv. Kangro esitab küsimuse jaamas vastuvõtmise kohta.

Ksv. Veidenbaum: jaamas vastuvõtt on organisatsioonide esindajate koosoleku otsustada, mis puutub orgide ossa. Varase saabumise tõttu võib siin oodata lippude ärajätmist. Üldjoontes muidu sama kava, kui eelmisel üliõpilaspäevil.

Ksv. Kuremaa: vastuvõtt võiks olla täiesti lihtne, kuid peaks sealjuures silmas peetama, et teatav pidulikkus siiski jääks.

Sõna enam ei võeta.

Koosolek lõppes kell 21.55.

Veelkordselt sõpruslepingute ajalugu.

Üliõpilaslehes nr. 6 avaldatud ksv. Ilmar Tõnissoni õienduse kohta palun selgituseks avaldada järgmist:

Artiklis „Fr. Estica välissuheteid“ kirjutasin organisatsioonest, kes „sõlmisid sõpruslepinguid, mille eestvõitlejate esirinnas sammus ka Fr. Estica“. Tegelikult algasid ka 1929. a. nelja org-i (Sakala, Ugala, Filiae Patriae ja Fr. Estica) läbi-rääkimised üheaegselt, toetudes kõik üliõpilaspäevil tehtud eeltööle. Lepingute allakirjutamine sündis järgnevatel vastavate organisatsioonide juubelitel, kusjuures puudus igasugune spekulatsioon esikohtadele järjekorras. — Tarvitades sõna „ka“, ei esitanud mina mingisuguseid pretensioone Fr. E. eadmiseks esimesele kohale. Tsitpeerides aga minu lauset mittetäielikul kujul, püüab Ilmar Tõnisson anda lausele sarnase sihilikku väärtõlgituse ja süüdistab siis mind ja Fr. E. võõraste „teenete“ omastamises, võttes aluseks temalt endalt väljamõeldud avalduskuju. — „Teenete omastamise“ kohta vastan veel, et ei mina ega Fr. E. pole kunagi pidanud sõpruslepingu formaalset sõlmimist endale mingisuguseks teeneks, kuid Fr. E. julgeb ja tahab oma tagasihoidlikule arvele kirjutada siiski tagajärgi tegeliku hõimutöö alal. Kõige paremal tahtmisel ei saa ma ühineda I. T. seisukohaga, et lepingu sõlmimine ja selle allakirjutamine hästi kiire korras, oleks mingisugune eriline „teene“ organisatsioonil hõimutöö suhtes. — Ühtlasi märgin, et I. T. poolt koostatud sõpruslepingute sõlmimise järjekorral puudub täielikult ühtlane alus: — ühel on määravaks allakirjutamise daatum, teisel — sõbralikkude läbikäimise astumise kohta tehtud

põhimõttelise otsuse tegemise aeg (Veljesto), kolmandal — n. n. eel-leping (Ugala). Võttes aluseks teise või kolmanda momendi, oleks lepingu sõlmimise daatum Fr. E. kohta igatahes mitte hiljem 28. septembrist 1929! — mil mõlemi org-i täievolitusliikude esindajate koosolekul Helsingis koostati sõpruslepingu projekt.

Lausest „sõprusleping savolas-tega“ on hoopis erinev varemast kartell-lepinguist“ on I. T. välja lugenud võrdlustahet EÜS-Pohjalaste sõpruslepinguga. Asjatu EÜS-i ettenihutamine! — Mina kirjutasin ometi Fraternitas Estica kartell- ja sõpruslepinguist, ja iga objektiivne olla tahtev lugeja oleks pidanud aru saama, et võrdlus oli määratud nende, omavahel paljugi erinevate lepingtüüpide vahel. Eriti ilmneb see samas järgnevaist lauseist, milles täpselt fikseerituna korra-takse, et „Tartu kartell-lepingute mõistes esines valdavana... au ja vahekohus“. — Mis ajast pääl tarvitab EÜS oma lepingu kohta terminit „kartell“? — Muide, mina ei ole kunagi tahtnud ega sa ka praegu tõmata võrdlusjooni mainitud kahe sõpruslepingu vahel, ega saa otsustada ühe või teise laiemaulatuslikkust, kuna mul pole senini veel olnud au tutvuneda EÜS-i lepinguga. Ja kurb küll, Fr. E. ja Savo Osak. sõpruslepingu komisjonis olime kõik sama vähe tuttavad selle tarkusalikaga. Koguni paari teise sõpruslepingu ajaloos tean ma täpselt samasugust teadmatust EÜS-i algatuse ja teedrajava dokumendi suhtes. — Üks isiklik arvamine ja retsept: — võtta üks traditsiooni-

line Tartu kartell-leping, lisada juure üliõpilaspäevade resolutsioone, segada segamini, lisada veel koka maitse kohaselt paatost ja rahvusvaheliste lepingute stiili ja on valmis sõpruslepingu tüüp, mis sobiv kõigile senitehtuile. On täitsa alusetu nimetada üht originaaliks ja kõiki teisi plagiaatideks!

Mis puutub arvustusesse, mis osaks saanud EÜS-i ja Pohjalaste sõpruslepingu teostamisele 1929. aasta üliõpilaspäevil, siis toetun selles täies ulatuses selleaegsete mõlemi maa hõimu- ja üliõpilaskonna juhtivate isikute enamuse arvamisega. Üks fakt: — EÜS-i esindaja teatas organisatsioonide esindajate koosolekul Seltsi otsusest, et üliõpilaspäevade ajal võetakse vastu Seltsi ja mahutatakse EÜS-i kaudu muretsetud korteritesse perekondades ainult oma sõpruslepinglasi. Piirdun selle etteotomisega.

Otto Leesment.

Vastuseks eelnevale:

AD 1: Kui vil. Leesment enam ei loe Frat. Esticat sõpruslepingute ainulaadseks „eestvõitlejaks“ (nagu nähtus tema esimesest artiklist), siis olen täielikult rahuldunud oma õienduse tagajärgedega.

AD 2: Vil. Leesment teeb mõistete „kartell“ ja „liiduleping“ vahel ilmaaegset vahet. Ajalooliselt on mõlemad samased ja lepingu sõlmimisel soome osakonnaga ei saakski tarvitada Tartu täpset mustrit.

Ilmar Tõnisson.

Üliõpilaskonna tööbüroo teatab, et

TÖÖBÜROO

on alanud tegevust ja on avatud üliõpilasmajas 3-dal korral tuba nr. 24 (välistoimk. ruumes) äripäevadel kella 13—15, alates 24. sept. s. a.

Büroo registreerib töödvajavaid kaasvõitlejaid ja annab lähemat informatsiooni töösaamise suhtes.

Büroo toimetab vahetalitust kõigil tööaladel ja võtab vastu igasuguseid tööpakkumisi, nii näit. tunniandmise, kirjatööde kirjutamise, joonistamise, füüsilist jõudu vajavate tööle jne. jne.

Üliõpilaskonna tööbüroo juhatus.

Soome-Eesti Üliõpilaspäevad Eestis 23.—27. sept. 1932.

Kava.

Reedel, 23. septembril.

- Kell 14.30 Saabumine ja vastuvõtt Tallinna sadamas. Kohtla ja Ingeri grupi pakid asetatakse vagunitesse, Tallinna grupp paigutatakse kotteritesse.
- Kell 17.00 Vastuvõtt Riigivanema poolt Toompea lossis. Kogunemine kell 16.30 korp! Ugandala, Toomkooli 2,20.
- Kell 18.00 Lõuna Naiskutsekoolis, Tui tänav 12.
- Kell 20.00 Akadeemiline õhtu „Estonia“ Valges ja Punases saalis.
- Kell 00.30 Ärasõit Kohtlasse ja Ingerisse.

L a u p ä e v a l, 24. septembril.

I m a t k a r ü h m — T a l i n n a s.

- Kell 09.00 Hommikueine Noorte Meeste Kristlikus Ühingus, Lai tänav 1.
- Kell 09.30 Ekskursioonid. Tehniline rühm külastab tehaseid, üldkultuuriline rühm muuseumi ja toomkirikut.
- Kell 12.30 Raekoja külastamine. Linnapea tervitus.
- Kell 13.15 Lõuna Noorte Meeste Kristlikus Ühingus, Lai tänav 1.
- Kell 14.30 Linnaga tutvumine. Vanalinna ja Riigikogu vaatlemine. Sõjamuuseum.
- Kell 17.30 Õhtusöök Naiskutsekoolis, Tui tänav 12.
- Kell 19.30 „Estonia“ teatris Millöcker-Mackebeni operett „Madame Dübarry“.
- Kell 23.30 Ärasõit Tartu.

I I m a t k a r ü h m — K o h t l a j a N a r v a.

- Kell 06.27 Saabumine Kohtla raudteejaama. Ümberistumine Kohtla-Järvele minevale rongile, kuhu saabutakse kell 06.27.
- Kell 07.00 Hommikueine „Rahvamajas“.
- Kell 08.30 Eesti Põlevkivi kaevanduste ja õlitechasega tutvumine. Vastavad selgitavad seletused.
- Kell 12.00 Ärasõit Kohtla-Järvelt. Edasisõit Kohtla jaamast kell 12.28.
- Kell 13.41 Saabumine Narva. Jaamas võtab vastu Narva Soome konsul J. Lust.
- Kell 14.30 Erika va järele: Tutvumine Narva linna ajaloolise osaga ja kindlustega. Ülevaatlik käik Narva suurtööstuse raiooni. Ühine lõunasöök Eesti Seltsis. Pealelõunat ühine kohvi.
- Kell 20.30 Ühine õhtusöök Eesti Seltsis koos Eesti-Ingeri matkarühmaga ja Narva Akadeemilise Klubi liikmetega.
- Kell 22.30 Ärasõit Narva raudteejaamast Tartu suunas.

I I I m a t k a r ü h m — N a r v a j a E e s t i I n g e r i.

- Kell 07.45 Saabumine Narva. Narvas võtab vastu Narva Soome konsul J. Lust.
- Kell 08.30 Hommikueine Eesti Seltsis.
- Kell 09.15 Kiire tutvumine Narva ajaloolise osaga ja lühike käik suurtööstuse raiooni.
- Kell 11.00 Ärasõit Narva-Jõesu.
- Kell 12.00 Edasisõit erimootorpaadil Narva-Jõesuust mööda Roosoni jõge Kallivere küalani.
- Kell 13.00 Saabumine Eesti Ingerisse.

Kell 14.00 Soome üliõpilaste poolt korraldatud pidu Eesti ingerlastele Kallivere koolimajas.

Kell 18.00 Tagasisõit Narva suunas.

Kell 20.00 Saabumine Narva.

Kell 20.30 Ühine õhtusöök Eesti Seltsis koos Kohtla-Narva rühmaga ja Narva Akadeemilise Klubi liikmetega.

Kell 22.30 Ärasõit Narva raudteejaamast Tartu suunas.

P ü h a p ä e v a l, 25. septembril.

Kell 06.15 Kõikide rühmade saabumine Tartu. Organistsiooind poolt määratud juhid saadavad külalised kotteritesse.

Kell 09.00 Hommikueine Üliõpilasmajas.

Kell 10.00 Üliõpilaspäevade pidulik avamine Üliõpilasmajas.

Kell 12.00 Ametlikkude esindajate koosolek Üliõpilasmajas Edustuse saalis. Teistele linnaga tutvumine.

Kell 13.00 Põllumajanduslikule huvirühmale kogunemine Üliõpilasmajas ja väljasõit Kastre-Peravalda, Ülikooli õppemetskonda. Enne väljasõitu kohvi Üliõpilasmajas. Tagasisõit õhtul.

Kell 14.00 Lõuna Üliõpilasmajas.

Kell 15.00 Muuseumide ja tervishoiu näituse külastamine.

Kell 18.00 Üliõpilasmajas kohvi ja ettekandeid.

Kell 20.00 Üliõpilasorganisatsioonide külastamine.

E s m a s p ä e v a l, 26. septembril.

Kell 08.00 Hommikueine Üliõpilasmajas.

Kell 09.00 Eesti Rahva Muuseumi külastamine. Põllumajanduslik rühm külastab samal ajal Ülikooli põllumajanduslikke katsejaamasid.

Kell 12.00 Kogumine Emajõe laevasadamas. Väljasõit laeval Luunja mõisa. Luunjas ettekanded ja eine.

Kell 16.00 Kino „Athenas“ film „Alma Mater Tartuenssis“.

Kell 17.00 Lõuna Üliõpilasmajas.

Kell 18.00 Üliõpilaspäevade lõppkoosolek Üliõpilasmajas Edustuse saalis.

Kell 19.00 Ametlikkude esindajate vastuvõtt Soome konsuli O. Rütli juures. Teistele vaba aeg.

Kell 22.00 Üliõpilasõhtu „Vanemuises“. Külalistele einelaud tasuta.

Kell 04.05 Ärasõit Tartust.

T e i s i p ä e v a l, 27. septembril.

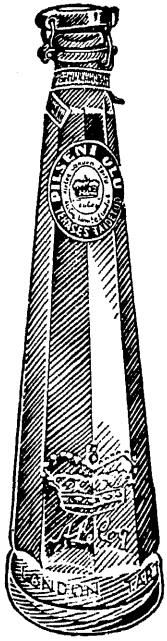
Kell 08.20 Saabumine Tallinna. Kiire hommikueine.

Kell 09.30 Ärasõit Tallinna sadamas.

Tartus töötab Üliõpilaspäevade ajal Üliõpilasmajas II korral informatsioonibüroo, kus ka raha vahetatakse. Samuti on Üliõpilasmajas Akadeemilisel kooperatiivil müügikoht.

Üliõpilaspäevade Tartu osast on palutud, peale soome kaasvõitlejate, osa võtma ka Tallinna Üliõpilaskond, kelle kohta maksev on sama kava, kui soome külalistele. Oma kaasvõitlejatele on võimaldatud osavõtt kõigist ettevõttest eritasuga, ka osavõtt söögiaegadest on võimaldatud saatjaile eritasu eest. Kuna Üliõpilaspäevade hea kordaminek suurel määral oleneb kõigi kaasvõitlejate osavõttust, siis peaks kaasvõitlejate seas leiduma esitatud kava jaoks rohkesti huvi.

Vastutav toimetaja: Erika Veidenbaum. Tegevtoimetaja: Eduard Sitska. Liikmed: Ferdinand Huik, Jaan Ots, Lilli Mihhels
Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

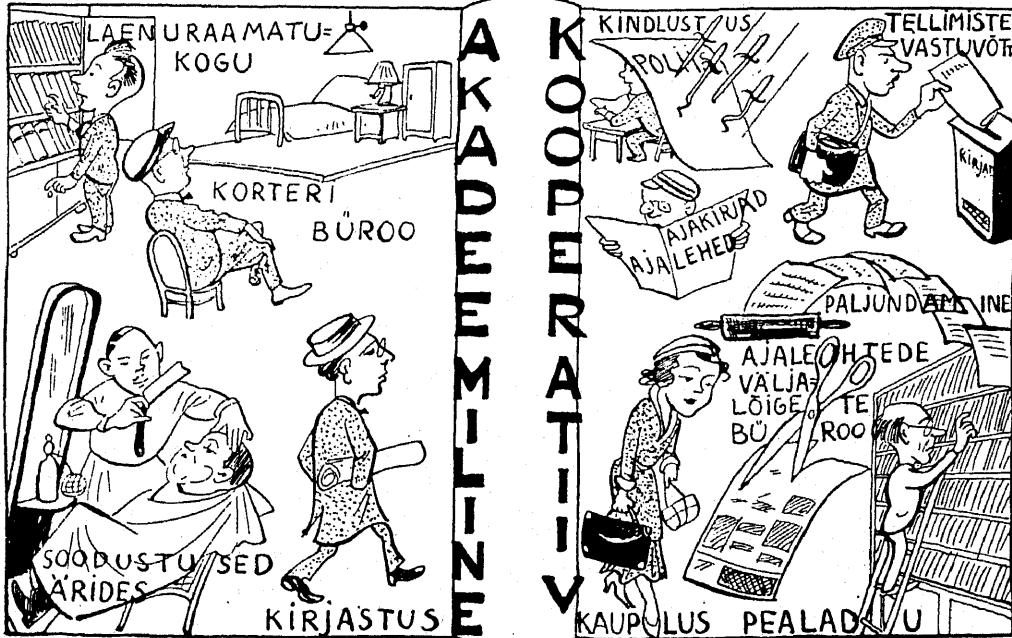
A.-s. A. LE COQ'i

London—Tartu
õllevabriku

õlu ja porter

ning keedetud mõdu, limonaad, sooda, selters —
tuntud headuses.

Akadeemilise Kooperatiivi tegevusalasid

Astuge Akadeem. Kooperatiivi liikmeks. Ostke omast kauplusest. Tarvitage Kooperatiivi abitalitisi.

Sügis-talve hooajaks kohale jõudnud

meeste ülikonna-, püksi- ja palituriideid.

Peale selle heast materjalist hästipassivaid

**valmis meeste
sügis- ja talvepalituid**

Hinnad väga mõõdukad!

M. Jänes'e suuräri

Tartus, Kaubahoov nr. 10-11-12, kõnetr. 5-91.

*Rahvuslikult mõtlev akadeemiline pere tarvitab
ainult KODUMAA ODRAST valmistatud*

EESTI ÕLUT

õ
l
i
e
t
e
h
a
s

Pääle selle soovitab tehas:

SIDRONI SOODAT

KEEDETUD MÕDU

LIMONADI ja uudisjooki

„KARAMEL“

LIVONIA'LT